NATIONAL LIBRARY
JUL 21 1971
BIBLIOTHEQUE NATIONALE

B101/A/16/17

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi". Business Office: 491 College St. Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: KRISS SIDARS. Telephones: 921—7121: 465-7902. United States Editorial Offices — New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

WEDNESDAY, JUNE 16, 1971

LATVIJA
AMERIKA

48. N-RS TREŠDIENA, 1971. GADA 16. JŪNIJS 21. GADS

SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 15 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevēja — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi". Atbildīgais redaktors: KRISS SIDARS. Redakcija: 126 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121. Ņujorkas redakcijas vadītāja: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994—7917. Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774—5744. Redaktors Eiropā: V. SKULTANS, 605 Offenbach/Main, Waldstr. 28 West-Germany. Austrālijā: Ed. Smugajo, 26 Taffs Ave., Lugarno, NSW 2210, Australia.

TORONTO LATVIEŠU BIEDRĪBAS SESTDIENAS SKOLAS 20. IZLAIDUMS

Uzņēmumā skolas absolventi ar abu pēdējo klašu audzinātājām un skolas pārzini, 1. r. no kreisās: Valda Mackara, Ligita Tauriņa, Māra Groskopfa, Aida Putniņa, Lilita Mālipa, Nora Nulle un Ilga Lukse; 2. r. — Jūlija Pakalna, Astra Maksiņa, Anda Maksiņa, klases audzinātāja Milda Miezīte, skolas pārzine Austra Martinsone, klases audzinātāja Lilija Blūma, Ilona Zaļkalna, Pamela Melnbārde un Rita Ozolipa; 3. r. — Viktors Dreifelds, Guntars Tannis, Ernests Groskopfs, Ēriks Strazdiņš, Ēriks Magons, Māris Luksis, Monvids Gertners, Andris Briedis, Pēteris Kusmanis, Jānis Ozoliņš un Ēriks Eglīte: aizmugurē — Gregorijs Niedra, Dāvis Kuksis, Guntis Brumelis, Viktors Vasarājs, Atis Freimanis, Edgars Goba, Andris Šmits, Juris Bramanis un Andris Aldermanis. Izlaiduma akts notika 5. jūnijā Latviešu namā. Foto: J. Ligers

Osvalds Freivalds

Viņus pieminot

Lai tiem, kas zemē
nogulās bez zārka,
Kam kapā ziedi
nenobira līdz,
Nu dziesma skan
un šūpodamās trīc
Kā vītols skumjš
virs sāpju mārka.
Leonīds Breikšs

Bij. zviedru sūtnis Maskavā Vilhelms Assarsons ir publicējis savus memuārus „Staļina ēnā" par dienesta laiku Maskavā no 1940. g. līdz izraidīšanai 1944. g. janvārim. 32. lpp. viņš raksta:

— 12. jūlijā (1940. g.) kādas apspriedes laikā ar „tirgotāju kungiem" man ziņoja, ka igauņu sūtnis Reijs vēloties noteikti ar mani runāt. Es pārtraucu tūliņ apspriedi un pieņēmu viņu. Sūtnis likās pilnīgi satriekts un asarām acīs stāstīja, ka viņam esot dots rīkojums nekavējoši atstāt Maskavu. Viņš esot pārliecināts, ka mājās to gaidot cietums.

Dažas dienas vēlāk, aiz tā paša iemesla mani apmeklēja latviešu sūtnis Kociņš. Arī viņš saņēmis rīkojumu no ārlietu komisariāta bez vilcināšanās doties ceļā. Līdzīgi Reijam, arī Kociņš domāja, ka viņu sodīs par ziņojumiem savai valdībai. Ar vārdiem: Esmu ziņojis tikai patiesību, „voilà tout", viņš aizgāja.

Aizgāja..., lai pēc dažām nedēļām atkal atgrieztos Maskavā, bet ne vairs kā savas tautas un valdības pilnvarots ministrs, bet kā cietumnieks un 1941. gada 22. jūlijā Ļubļankas cietumā saņemtu čekista lodi pakausī.

Šī latviešu virsnieka un diplomāta liktenī 1940./41. g. piedzīvoja tūkstoši un atkal tūkstoši tot viešu tautas labāko ļaužu. Pagājušā gadā Daugavas Vanagu izdotā grāmatā „Latviešu karavīrs Otrā pasaules kara laikā" ir vārdā saukti 55 1940./41. g. Latvijā noslepkavotie un 645 pretim nezināmam liktenim aizvestie virsnieki. Bet tie ir tikai niecīga daļa no šī viena komūnistu valdīšanas gada upuriem.

Šajās dienās pagāja 30 gadi no baigās 1941. gada 13/14. jūnija nakts, kad ciešanu un nāves ceļu aizgāja vairāk kā 15.000 mūsu tautas locekļu, kad čekisti un bruņoti komūnistu partijas biedri agra rīta stundās iebruka lauku sētās un pilsētu dzīvokļos, izrāva virus un sievas, sirmgalvjus un zīdaiņus no gultām un sadzina aizrestotos preču vagonos un kā lielākos noziedzniekus, stingrā apsardzībā, aizveda no dzimtenes pretim baigam liktenim. Šīs baigās nakts notikumus var salīdzināt vienīgi ar Livonijas kara laiku (1558. — 1582. g.), kad krievu cara Jāņa Briesmīgā karapulki pārstaigāja Vidzemi un 150 gadus vēlāko Lielo ziemeļu kara laiku, kad Vidzemē krievu „karavadoņa" Šeremetjeva bandas, kā chronists Kelchs raksta, „izdarīja visādas varmācības pie iedzīvotājiem, bez izšķirības nogalināja vai aizveda gūstā vīrus un sievas, kad mazus bērnus kā zoslēnus sapakoja ratos un aizveda uz Tatāriju".

Šī baigā 1941. g 13./14 jūnija nakts ir turpinājusies visus aizvadītos 30 gadus Pēc 1944. g., t. i. otras okupācijas laikā, komūnistu terrors okupētā dzimtenē nav mazinājies, bet dažkārt bijis vēl smagāks nekā 1940./41. gadā. Tādēļ 14. jūnijs nav vairs tikai šīs vienas nakts vai viena Baigā gada upuru pieminas diena, bet komūnistu terrora visu upuru pieminas diena.

Šīs rindas rakstot gribot negribot ir jāatceras kāda dažus gadus atpakaļ saņemta vēstule no kāda somu bij. karavīra, kam laimējies atgriezties no Vorkutas dzīvam. Šai vēstulē viņš aprakstīja kāda latviešu jaunekļa — no Zviedrijas izdotā leģionāra — traģēdiju. Šis jauneklis, kuŗa tēvs deportēts jau 1941. gadā, notiesāts uz 10 gadiem spaidu darbos un 1946. g. dec. beigās vests no Ļubļankas cietuma uz Vorkutu. Ziemsvētku sestdienas naktī viņš ceļā izģērbies kails un nosaldējies. Tādu komūnistu upuru izmisumā izdarītu pašnāvības gadījumu ir zināms daudz.

Blakus atsevišķu cilvēku vai ģimeņu apcietināšanām masu deportācijas Latvijā notikušas 1945. g. vasarā, 1946. g. janvārī, 1947. g. pavasarī un rudenī, 1948. g. maijā un decembrī, 1949. g. martā un jūnijā, 1951. un 1952. g. pavasarī. Pēc tam ir turpinājušās individuālas apcietināšanas vai deportācijas un tās turpinās vēl arvien ik dienas un, nav šaubu, turpināsies, kamēr Latvija būs krievu okupēta un komūnistu pārvaldīta. Pēdējos 20 gados ar neatslābstošu intensitāti ir turpinājusies vēršanās pret latviešu jaunatni un inteliģenci.

Jaunatne spiesta vai nu „brīvprātīgi" doties darbā dziļi Krievijas iekšienē, vai arī līgadīgo obligātorisko dienestu izpildīt kaut kur aiz Urāliem vai Azijas daļā. Režīmam nepakļaušīgās inteliģences vajāšanai pēdējos gados pielieto citu apkaunināšanas veidu — ieslodzīšanu vājprātīgo iestādēs.

„Vārds varonis pārāk sīks un mazs, Kad tēvzemei ziedots dārgākais — Tik lieli tie kļuvuši nāvē". Šos vārdus 1941. gadā dzejniece veltīja Baigā gada upuriem, bet dažus gadus vēlāk arī viņai pašai bija jāiziet mocekļes ceļš. Arī viņai Dievs bija lēmis kļūt par mūsu tautas ciešanu asinsliecinieci.

Jau 30 gadskārtas mūs šķir no baigās 13./14. jūnija nakts. Veltīsim šais 30 gados tūkstoši un atkal tūkstoši ir gaidījuši atpestīšanu un vēl mirdami cerējuši. Vēl vairāk: neviens no mums šodien nezina, cik daudziem no mūsu tautas vēl būs jāiet šis ciešanu ceļš. Viss tas tomēr nespēj mazināt latviešu tautas, kur arī viņa nebūtu izkaisīta, ticību brīvības atgūšanai. Pāri šīs dienas sāpēm un sērām mēs tomēr zinām un apzināmies kā to, ka katra nodzīvota diena tuvina mūs tautas un tēvzemes brīvības atgūšanas dienai, tā arī to, ka latviešu tautu viņas tūkstošgadīgās vēstures laikā nav spējusi iznīcināt ne gadu simteņus ilgā verdzība, ne mēris, ne Šeremetjeva zobens un uguns un ka to arī tagad nespēs iznīcināt visbaigākie pārbaudījumi, kādus cilvēce pazīst kopš kristīgo vajāšanas laikiem: komūnistu čekas cietumi un vergu nometnes. Latviešu tauta kā neuzvarama un neiznīcināma reiz atkal celsies un atplauks, kā tas jau daudzkārt noticis agrāk.

Tādēļ arī šai sēru un piemiņas dienā varam dzejnieces vārdiem saukt: „Vēl dzīvos Latvija, būs tauta, mēs ar viņu! Ej, tālāk nes šo ziņu!"

Toronto gaida filmu par Latviju

1946 — 1971

TĒLOTĀJMĀKSLAS IZSTADEI ATSAUCĪBA PAR DV KULTŪRAS BALVAM LIELĀKA NEKĀ AGRĀM PAREJAM SACENSĪBAM

Daugavas Vanagu 2. globālo dienu ietvaros rīcības komiteja izšķirusies arī izrādīt Amerikas latviešu apvienības uzdevumā izgatavoto filmu „Latvija 50 gados", kuŗas producents ir Atlantic Films īpašnieks inž. A. Jekste. Filmai tekstu rakstījis kādreizējais Latvijas sabiedrisko lietu ministrs A Bērziņš, bet to ierunājis Mineapoles WLOL televīzijas raidītāja komentātors E. Dunduŗs. Izrāde notiks 30. jūnijā plkst. 8 vakarā Jarvis Collegiate (495 Jarvis St.) telpās, bet tā kā zālē ir tikai 700 vietu, tad rīkotāji apsvēruši vajadzības gadījumā sniegt vēl otru izrādi plkst. 10 vakarā. Šo jautājumu rīcības komiteja pagaidām vēl kārto. Ieejas maksa 3 dol., bet skolu jaunatnei brīva. Salīdzinājumā ar ieejas maksām DV globālo dienu sarīkojumos, 3 dol. par nepilnu 2 stundu izrādi liekas, varbūt, par daudz, taču maksu nosaka filmas īpašniece ALA, kuŗa kopā ar BPLA arī saņem gandriz visus ienākumus, DV globālo dienu rīkotājiem paturot tikai niecīgu daļu.

Filmas producents A. Jekste izteicies: „Filmas vēsturiskā daļa veidota no simttūkstoš pēdu filmu materiāla izlases. Tādā veidā šis darbs dod ceļa zīmēs Latvijas vēstures, nacionālo centienu, cīņu, darbu un pasakumu izpratnei un stiprina svešumā darbiem latviešu tautas un Latvijas labā."

Filmas pirmajā, melnbaltajā daļā iestrādātā dokumentācija patiešām ir neaizstājama nacionālās dzīves liecība, kaut neraksturo visu Latvijas neatkarības laiku. Turpretim otra daļa, kas uzņemta krāsās, ir jau vienmuļāka, galvenokārt par latviešu dzīvi ASV — ALAs kongresu un dziesmu svētkiem, it kā citur organizētas latviešu dzīves nebūtu. Taču tas, liekas, izkaidrojams ar faktu, ka sākumā ALA sakarā ar Latvijas neatkarības pasludināšanas 50 gadu atceri bija gribējusi filmā dokumentēt tikai 1968. gada dziesmu svētkus Klīvlendā, tikai vēlāk izšķiroties par filmas papildināšanu ar citiem materiāliem Tā filmā, varētu teikt, parādīti 25 Latvijas neatkarības gadi, 5 gadi Vācijas bēgļu nometnēs un 20 gadu ASV pārticībā.

Kaut mūsu presē par filmu lasītas visai neatsaucīgas atsauksmes, tās tomēr vairāk skar tehniskas dabas jautājumus. Pirmizrādē 28. martā Zīgfelda teātrī Ņujorkā filmu noskatījās 1200 apmeklētāju, bet daudziem vēl pietrūka vietu, tā ka pašreiz jau domā par izrādes atkārtojumu. Tā vien ir labākā reklāma filmai, pazīstot ņujorkiešu neatsaucību latviešu sarīkojumiem. DV globālo dienu laikā notiks filmas pirmizrāde Kanadā, un ir ļoti iespējams, ka tā arī paliks vienīgā izrāde, vismaz Ontario provincē. Tādēļ neviens nedrīkstētu atstāt šo filmu neredzētu.

Tēlotājmākslas izstādei, kuŗā piešķirs trešo DV Kultūras balvu 1000 dolaru apjomā, atsauciba izrādījusies lielāka nekā sacensībām par tikpat lielu balvu mūzikā un literātūrā. Izstādes rīkotāju rokās pēdējās rīcības komitejas prezidija sēdes laikā bija jau vairāk nekā 20 darbu, bet vairāki citi pieteiktie vēl nenodoti, muitā vai ceļā. Taču jāatzīst, ka arī mākslinieki bijuši ļoti vāji informēti par šo izstādi un līdz šim lielāko godalgu, kaut tā 2 gadus sludināta presē. Ja beigās darbu skaits tomēr sanācis it kupls, tad, liekas, tādēļ, ka izstādes rīkotāji visiem Amerikas kontinentā dzīvojošajiem māksliniekiem, kuŗu adreses bija zināmas, piesūtīja speciālus Ērika Dzeņa sagatavotus aicinājumus un atgādinājumus. Taču grūtības radušās ar darbu izvērtēšanas un godalgošanas komisiju, žūrētājiem nespējot savstarpēji vienoties par termiņu, tādēļ žūrijas komisijā iespējamas mazas pārmaiņas, kuŗas rīcības komitejas prezidija sēcē vēl nebija zināmas. Iespējamā žūrijas komisijas sanākšanas diena šai brīdī bija 12. vai 16. jūnijs. Tēlotājmākslas izstādi Royal York viesnīcā atklās 2. jūlijā, plkst. 7 vakarā; atvērta tā būs arī 3. un 4. jūlijā.

Filatelijas un numizmatikas izstādi, papildinātu arī ar ordeņiem un citām goda zīmēm, kuŗai dots nosaukums „Latviešu karavīrs — cīnītājs par brīvību" Latviešu filatelistu apvienības tehniskajā izkārtojumā Royal York viesnīcā atklās 3. jūlijā plkst. 10 rītā, bet apskatāma tā būs arī nākošajā dienā. Ļoti labs noiets bijis mākslinieka Ērika Dzeņa zīmētajām speciālajām globālo dienu aploksnēm, tā kā ar pirmo 3000 eksemplāru iespiedumu nepietika. Papildiespiedumā izgatavota arī otra aplokšņu variācija — tikai ar DV organizācijas jubilejas zīmi, bet bez globālo dienu uzraksta, lai šīs aploksnes varētu lietot visu gadu jo šis atzīts par DV organizācijas 25 gadu darbības atceres gadu. Tehnisku iemeslu dēļ filatelijas izstādē tirdziņa šoreiz nebūs, tāpat nebūs iecerētā speciālā Kanadas pasta zīmoga, jo, šo jautājumu kārtojot, noskaidrojies, ka globālo dienu laikā pastā būs jau jauna zīmogošanas sistēma, kuŗai īpaša spiedoga sagatavošana izmaksātu ap 1000 dol., kamēr vēl pēdējo Kanadas latviešu dziesmu svētku laikā tas maksāja tikai 13 dol.

Dailamatniecības skate un tirdziņš Royal York viesnīcā būs atvērts jau ar 2. jūliju un pieejams abās nākošajās dienās, bet Latvijas armijas un Leģiona materiālu „mūzejs" DV namā interesentiem būs apskatāms jau ar 28. jūniju.

Speciāli jaunatnei veltītajā sarīkojumā 2. jūlijā Royal York viesnīcas koncertzālē, kuŗa tehniskā izkārtošana ir Noras Pulpas ziņā, programma papildināta ar jaunizveidotās DV Toronto nodaļas tautas deju kopas Daugaviņa uzstāšanos un K. Staško vadītu koklētāju ansambli. Pēc šī

(Beigas 5. lpp.)

Izraugāmi kandidāti Tautas balvai

BPLA VALDES SĒDE 2. UN 3. JŪLIJĀ TORONTO

Brīvās pasaules latviešu apvienības rakstveida balsošanā no 14 locekļiem piedalījušies tikai 8. A. Abakuks atrakstījis vēstuli BPLA priekšsēdim U. Gravam savā, A. Šildes un I. Freimaņa vārdā, bet nav atbildēts uz balsošanas jautājumiem. Atbildes nav iesūtījuši V. Upeslācis, A. Auziņš un Dienvidamerikas pārstāvis Gulbis. BPLA priekšsēdis U. Grava aizrāda, ka daži izpildījuši balsošanas lapu, bet nav izpratuši priekšrocību balsošanu, uzrādot tikai pirmo izvēli. Bez panākumiem palicis arī BPLA priekšsēža aicinājums katram valdes loceklim ieteikt darba kārtu BPLA valdes sēdei un pieteikties par referentu kādā apskatāmā jautājumā. BPLA darba kārtu 2. un 3. jūlijā DV 2. globālo dienu laikā Toronto tādēļ sastādījis pats priekšsēdis, sadalot arī referējamos jautājumus atsevišķiem valdes locekļiem. Bez analizēm un izstrādātiem priekšlikumiem nebūtu iespējams sekmīgu valdes sēdi noturēt. Ka priekšsēža bažām ir pamats, to rādīja valdes sāde pagājušā gadā Dziesmu svētku laikā Toronto, kad neviens nejutās tiesīgs runāt savas pārstāvētās zemes vārdā.

Rakstveida nobalsošanā Pretkomūnistiskās līgas jautājumu visi valdes locekļi ieteikuši atstāt uz valdes sēdi jūlijā. Pārējās atbildes tādā gadījumā vairs nav saistošas. Par iestāšanos šajā līgā izteikušies 2, 4 balsojot pret un 5 atturoties. Ja BPLA izšķirtos līgā iestāties, tad 4 balsotāji uzskata, ka delegāts izraugāms BPLA priekšsēdim: divi domā, ka to vajadzētu darīt visai BPLA valdei, bet divi citi, ka tas izšķiramas Latviešu apvienībai Austrālijā. Tikai viena balss ir par līdzšinējo delegāti Rodzi, 6 ieskata, ka par delegātu vajadzētu izraudzīt valdes locekli no Latviešu apvienības Austrālijā, bet viens minējis priekšsēža U. Gravas vārdu. Valde tomēr vēlas vairāk informācijas par šās līgas darbību.

Uzskata, ka vajadzētu nodibināt kādu formālu organizāciju baltiešu globālo organizāciju sadarbībai. Vajadzības gadījumā visu trīs tautību pārstāvji varētu izsūtīt telegrammas, ja apstākļi prasītu ātru rīcību. Šajā organizācijā vajadzētu ielet pa vienam loceklim no katras tautības, citādi zustu ātras rīcības iespēja. Plašāka jautājumu analizē būtu iesaistāmas visas trīs tautību globālās valdes.

Jūlija beigās BPLA priekšsēdis U. Grava dosies uz Austrāliju, lai tur izrādītu filmu „Latvijas 50 gadi". Tā kā nedēļu pirms tam notiek Pretkomūnistiskās līgas konference Filipīnās, tad U. Grava tur piedalītos kā novērotājs, izlidojot no Ņujorkas nedēļu ātrāk.

Tautas balvai kandidāti izraugāmi līdz 1. augustam. Būtu vēlams, lai atsevišķo kontinentu centrālās organizācijas uzstādītu vairākus kandidātus, bet tiem nav jābūt katrā ziņā no vietējās zemes vai kontinenta.

Valdes locekļus, kas nevarētu personīgi piedalīties BPLA sēdē, priekšsēdis aicināja iesūtīt rakstveida priekšlikumus līdz 29. jūnijam.

Brīvās pasaules latviešu apvienības valdes sēdē 2. jūlijā Royal York viesnīcā Toronto, paredzēti centrālo organizāciju ziņojumi par latviešu sabiedrisko darbību viņu pārstāvētās zemēs. Kā referenti paredzēti V. Eglīte, A. Abakuks, G. Meierovics un V. Upeslācis jautājumā par BPLA mērķiem un darba prioritātēm. Pusdienu pārtraukumā Daugavas Vanagu organizācijas priekšnieks V. Hazners nolasīs referātu par Latvijas komūnistisko partiju. Pēcpusdienā A. Šilde, I. Spilners un A. Auziņš referēs par informācijas, bet T. Kronbergs, V. Klīve, J. Ritenis un I. Feimanis — par kultūras un izglītības darba saskaņošanu.

A. Šilde sniegs plašāku pārskatu par Bonnas-Maskavas līgumu. Bez tam referēs par žīdu tiesāšanu Rīgā, Baltijas valstu jautājumu Apvienotajās nācijās un citos starptautiskos forumos.

Sestdien, 3. jūlijā, apskatīs jautājumus par Pretkomūnistisko līgu, Brīvās pasaules baltiešu federāciju, ALAs filmas „Latvijas 50 gadi" izrādīšanu ārpus ASV, kā arī uzstādīs budžetu nākamajam darbības gadam un apskatīs kandidātus nākošajai Tautas balvai.

—be

Sūtņu apmaiņa starp Otavu un Pekingu

Kanadas jaunais sūtnis Ķīnā Ralfs Kolins (Collin) ieradās Pekingā 5. jūnijā, pēc 22 gadu diplomātisko attiecsmju pārtraukuma starp abām valstīm. Ministru prezidents Trudo savā vēlēšanas kampaņā 1968. gadā apsolīja, ka atjaunos oficiālās diplomātiskās attieksmes ar Pekingu. Karjērdiplomāts Kolins dzimis 1914. gadā Dienvidķīnā kā misionāra dēls. Viņa tēvs ir amerikānietis, māte — kanadiete. Kolins iestājās Kanadas ārlietu ministrijas dienestā pirms 31 gada un ieņēmis sūkņa amatu Vašingtonā, Londonā, Maskavā un Dienvidāfrikā. Par Ķīnas sūtni Otavā izraudzīts Ķīnas ārlietu ministrijas vecākais diplomāts, 58 g. v. Huangs, Hua. Viņa pēdējais nozīmējums bija 1960. g. Karo sūtniecībā. Tas bija vienīgais diplomāts, ko neatsauca atpakaļ uz Ķīnu „kultūras revolūcijas" laikā. Huangs strādāja pagrīdē 1930-tajos gados. 1953. gadā viņš bija Ķīnas pārstāvis Panmunjonas sarunās Korejā un sarunvedis Ženēvā, sakarā ar Francijas lēmumu atstāt Indoķīnu.

NO AVIENIEKA PIEZIMJU BLOKA (14):

KĀDREIZ UN TAGAD

JA APLIECINA IZDOMU, APMEKLĒTAJU NETRŪKST ● KO BŪTU IZRAISIJIS JAUNIBAS SKURBUMA SKŪPSTS ○ SKOLOTĀJAS SKOLĒNU VARĀ

Kad mūsu vectēvi vēl jauni bija... Tā saucās Toronto Sv. Jāņa draudzes dāmu komitejas rīkots un Mr. Rīgas alias Juŗa Dzeguzes izplānots, aranžēts un vadīts kafijas vakars ar raibu veclaicīgu programmu, kuŗš jau divas reizes līdz pēdējai iespējai piepildījis Sv. Jāņa baznīcas sarīkojumu zāli, abas reizes pulcinot ap 300 apmeklētāju, bet daļai vietu trūkuma dēļ aizejot mājās.

Programmas izpildītāji bija tērpos, kādus valkāja ap gadsimtu miju, dziedāja tā laika dziesmas, lasīja no „avīzēm" tā laika aktuālās ziņas, rādīja „dzīvas" tai laikā modernas pastkartes un smiedza daudz cita, ievērojot arī tā laika pieklājības noteikumus un sabiedriskās normas. Visi uzraksti bija tā laika ortografijā, arī bufetē bez cita pārdeva „štopkūkas". Taču par šo sarīkojumu nav daudz jāraksta, jo plaši apraksti ar uzņēmumiem jau bijuši mūsu presē.

Šis patiešām vienreizējais izrīkojums, kā tolaik būtu teikts, bija pamatoti pelnījis apzīmējumu „vienreizējs", kuŗu mēs pēdējā laikā bez apdomas un jēgas dodam gandrīz vai katram sarīkojumam. Apmeklētāji to prata novērtēt un „plūda straumēm", ja tā var teikt, un netrūka arī jaunatnes. Tas jo spilgti liecina, ka arī vēl tagad, ja tikai „palauza galvu" un cenšas kaut ko jaunu izdomāt, iespējami sarīkojumi, no kuŗiem visi aiziet apmierināti, pat sajūsminmāti, kad pat visa kritizētājiem nav vairs ko kritizēt, kaut arī gribētu, jo tādā gadījumā visu pārējo acīs kļūtu smieklīgs balamutis. Nav arī tā, ka jaunatne uz mūsu sarīkojumiem nenāk, tiem tikai jāsniedz kaut ko jaunu, kaut ko mazāk parastu, nevis stereotipu šablona programmu, kādu esam skatījuši nu jau 26 trimdas gadus.

Taču šis sarīkojums neviļus liek arī salīdzināt toreizējo un pašreizējo laiku. Daldz kas mums tagad liekas stipri jocīgs, kas tolaik bija moderns un parasts, bet — vai viss? Vai daudzi mūsu šāsdienas jaunieši nenēsā tādas pašas kuplas ūsas, kādas tolaik cienīja mūsu vectēvi? Vai neredzam šodien salmenīcas kungu galvās, ar kādām lepojās toreiz vēl jaunie mūsu vectēvi? Un vai pašreiz nav modē platās kakla saites ar lielo mezglu, kādas tolaik, gan mazāk veiklā izveidojumā, sēja vecie jaunības gados? Dāmas nav izņēmumi: viena otra tā laika cepure un blūze it moderna arī šodien! Taču viens palicis nemainīgs visiem gadiem cauri — jaunības jūsma, aizraušanās un mīlestība, siržu laimes deja trīsceturtdaļtakti un svētlaimes pilni divvientulības brīži aiz kāda ceriņu krūma, kad pietiek ar acīs skatīšanos un vārdi lieki, vienam turot otra rociņu!

★

Kad mūsu pašreizējie piecdesmitgadnieki jauni bija... Tā gan neviens sarīkojums nav nosaukts, taču iepriekš minētais liek neviļus par to domāt. Skaists un jūsmu pilns (ja piemirst mācības) pirms gadiem bija ģimnazijas laiks neatkarīgajā Latvijā. Arī tad ne tikai kājas valsī, bet arī sirdis virpuļoja trīsceturtdaļtaktī, aciš biežī iemirdzējās, tāpat gribējās atrast vientulīgāku stūrīti rociņas paturēšanai. Bieži runājam par laimīgo ģimnazistu laiku. Tas nebūt nebija saistīts ar romantiku, taču to kādreiz plosīja it skaudra un skarba reālitāte. Vai mūsdienu ģimnazists spēj iedomāties, kas būtu noticis, ja skolotājs vai skolotāja skolas telpās vai pagalmā „uzskrietu virsū" kādam aizrautības skurbinātam pārītim, kas skūpstas? Būtu iznācis ne tikai liels tracis ar vecāku izsaukšanu uz skolu, bet abiem vainīgajiem nāktos pat skolu atstāt, ja, pateicoties skolotāju izpratnei, netiktu cauri ar atzīmes samazināšanu uzvedībā.

Atceros kādu pavisam drastisku gadījumu vienā no Rīgas ģimnazijām. Domāju dienas ģimnaziju, jo vakara vidusskolas galvenokārt apmeklēja pieaugušie, tādēļ tajās „morāle" nebija tik stingra. Šai dienas ģimnazijā kāda skolotāja — paveca gados, neprecējusies un tādēļ ļoti morāla — pēc mācību beigām kādā klasē pārsteidza ģimnazistu pāriti, kas mazliet pamizējās — tā, kā tolaik bija parasts, visai naīvi un bērnišķīgi, bez mazākās piedauzības. Taču skolotājas acīs parādījās spoki vissaulainākajā pavasaŗa pēcpusdienā, viņa apsūdzēja abus „nokertos" netiklībā un, par spīti prātīgāku skolotāju pretestībai, panāca, ka meiteni aizveda pie ārsta pārbaudīt, vai viņa vēl neskarta... Tā viņa bija. Pēc šī trača savukārt mierā nelikās abu „vainīgo" vecāki, panākot, ka no skolas atvadīties nācās skolotājai, kuŗa meitenei ar savu rīcību bija sagādājusi tādu psihisku „knakšķi", ka viņa kādu mēnesi nevarēja skolu apmeklēt, nespējot koncentrēties un izplūstot asarās.

Liekas, tagad visi psihologi un citi gudrie atzītu, ka laikā, kad mūsu piecdesmitgadnieki vēl jauni bija, mēs bijām savā attīstībā un domāšanā stipri atpalikuši. Varbūt viņiem taisnība, jo ģimnazistēm, kuŗas skolas laikā jau apprecējās, arī nācās skolu atstāt.

Mūsdienās šādas „atpalicības" vairs nav. Tagad arī skolās jauniešu brīvību nenoslāpē ar kaut kādām tur disciplīnas un kārtības normām, bet katrs var darīt ko grib un justies laimīgs cik grib. Skolniece grūtniecības stāvoklī nav nekas neparasts, un šai mirdzoši gaišajā progresa laikā neviens nedomā, kā padsmitniecei kā topošai mātei būtu skola jāatstāj. Tieši otrādi, jādara viss iespējamais viņas labā, jā, skolām pat jābūt sagatavotām ar šādām skolniecēm pareizi apieties. Par to jau daudz lasīts visu tautu laikrakstos, un šāgada 14. martā vācu žurnāls „Neue Revue" sniedz pat šādu ziņu:

„Daudzas skolas Ņujorkā tagad ievieš jaunu „obligātu priekšmetu" skolotājiem: palīdzību dzemdībās. Pēdējā laikā arvien vairāk audzis skolnieču skaits grūtniecības stāvoklī, reizē ar to arī iespējas, ka kādu no viņām dzemdības var pārsteigt skolas solā. Tādēļ Ņujorkas skolu pārvalde aicinājusi visu publisko skolu skolotājus piedalīties vecmāšu kursos, lai tie šādiem gadījumiem būtu sagatavoti, jo katram skolotājam vai skolotājai katrā laikā jābūt spējīgai palīdzēt skolniecei, kuŗai sākas dzemdības. Skolu vadībai ir pienākums ambulances telpā turēt gatavībā šādiem gadījumiem nepieciešamos autiņus un citus atribūtus. 1970. gadā Ņujorkas skolu solos sēdēja ap 2500 skolnieču grūtniecības stāvokļi."

Šai ziņā patiešām liela atšķirība starp mūsdienām un laiku, kad vēl jauni bija mūsu vectēvi un pašreizējie piecdesmitgadnieki!

☆

Tagad bieži jādzird, ka mūsu skolu sistēma Latvijā bijusi pavisam „atpalikusi" ne tikai mācīšanas veida ziņā, bet arī ar pārspīlēto kārtību un pieklājības prasībām, pilnībā ierobežojot skolēnu brīvību, kavējot viņu normālu attīstību un sagandējot psīchiski. Ko lai dara, ka tolaik bijām tādi „tumsoņi"? Galu galā arī citās zemēs pastāvēja līdzīga „tumsonība", jo „gara gaisma" vēl nebija nākusi nedz no austrumiem, nedz to lēja spējīgi profesori vecumā, kādā tolaik būtu varējuši tikai asistenti universitātēs būt. Tādēļ nav jābrīnās, ka tagad skolēni ir atbrīvoti no psīchiskiem slogiem un var augt, ja patīk — arī mācīties — absolūtā brīvībā.

Šai sakarā Šveices laikraksts „Die Weltwoche", kas iznāk Cīrichē, nesen ziņoja, ka Ņujorkas 900 pilsētas skolās skolēnu fiziski uzbrukumi skolotājiem kļuvuši par tik biežu parādību, ka it sevišķi vidusskolu skolotājas dara visu iespējamo, lai izvairītos palikt klases telpās vienas. Ir simtiem skolotāju ziņojumu par to, ka skolēnipusaudži viņas situši, spārdījuši kājām, notriekuši pie zemes un pat ievainojuši nāžiem. Sevišķi divi gadījumi pēdējā laikā likuši kļūt domīgiem pat dedzīgākajiem skolēnu brīvības aizstāvjiem. Vienā un tai pašā dienā, taču divās dažādās skolās, gadījumos, kuŗiem nav savstarpējas sakarības, tukšā klases telpā, apdraudētas ar nāžiem, izvarotas divas gados jaunas skolotājas, abas baltās, kas atzīmējams, jo, par spīti rašu tolerancei, arvien vēl svarīga cilvēka ādas krāsa. Viens no vainīgajiem bijis 15 gadu vecs nēģerpuika,

(Beigas 5. lpp.)

LATVIJA

48. N-RS TREŠDIENA, 1971. GADA 16. JŪNIJS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors (dzīvokli un vakares): Krišs Sīdars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 225, Ontario; tālr. 766—2261.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības izmāt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne vienmēr gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — pa mēnesi $2.50, 3 mēn. $6.00, 6 mēn. $11.50, 1 gadu $21.00. Atsevišķa numura cena 25 centi. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20—$8.40 par 1 collas slejas telpu. Sarīkojumu kalendārī $1.- par katru datumu vienā numurā.

ISSN 0570-5509

LASĪTAJU VĒSTULES

AR NICINĀŠANU HUMORU NEVAR TAISĪT

Pagājušā gadā vairākas reizes ir dzirdēta jauniešu dziedāta dziesmiņa par Latviešu namu. Nezinu, kas ir dziesmiņas autors, bet nule, nedēļas nogalē Sidrabenē, ar šo dziesmiņu Nameļs Batraks iesāka ugunskura priekšnesumus. Kā visās iepriekšējās reizēs, publikā bija dzirdami čuksti par neizdevušos „mākslas darbu", neizdevušos tāpēc, ka dziesmiņas saturs, kaut gan laikam domāts jocīgs, ir iznācis zaimojošs un apvainojošs. Apvainojošs tāpēc, ka jauns cilvēks dzied par „večiem" un „veceņem", resp. savu paša vecāko paaudzi, nicinošā veidā. (Nāk prātā, ka tas absolūti nebūtu iespējams pie japāņiem, jo nonievādams savus priekštečus, jauns cilvēks pilnīgi „zaudētu seju" un padarītu milzīgu kaunu radiem un radu radiem...)

Dziesmiņas pirmais pants stāsta par cilvēku, kas katru sestdienu aiziet uz Latviešu namu un redz, kādēļ tur nenāk jaunieši. Otrajā un trešajā pantā paskaidrojums: — tur salasās tikai „vecenes", kuŗas runā par savām kaitēm un „veči — dzer un bauro". Ceturtais pants tomēr iesaka „večiem" un „vecenēm" vēl pirms nāves aiziet uz Latviešu namu. Tas viss — puantes nav. Gandrīz gribējās sagaidīt vēl piekto pantu, kas paskaidrotu, kur pa šo laiku pulcējas jaunieši?

Jājautā, vai tas tiešām ir viss, ko autors redzējis Latviešu namā? Vai viņam (viņai?) nav gadījies redzēt šī paša nama gādātājus un iekārtotājus? Un tos „večus" un „vecenes", kuŗi tur rīko izstādes un koncertus; tos, kuŗi pārdod un iegādājas grāmatas, kaļ rotas, izgatavoja skaisto krogļukturi, sienas glezņu, jaunās kāpnes; visus tos, kuŗi diendienā šo namu apciemo un pieliek savu roku kādā sabiedriskā darbā? Un arī tos, kuŗi rēgulāri visus šos gadus katrā savā budžetā ieraksta nodaļu: „jaunatnei"! Tāpat arī Sidrabenē — vai nule nepamanījām, kā prāvs bariņš „veču" un vectēvu, saulē sasvīduši, čakli zāģēja, nagloja un cēla jaunas ierīces, kamēr pārējie priecājās? Viņi nemaz nelikās tik riebīgi, nedz dusmīgi, bet palaikam naslaucija sviedrus un labsirdīgi noskatījās uz to pusi, kur sporto jaunie laudis jaunajā stadionā...

Un vai patiešām Latviešu namā jaunatnei nekad nav bijis vietas? Un vai nav redzēts arī, kā lielajos tautas svētkos daža laba no „čikstošām veceņēm" augu dienu stāv virtuvē un lāpsto kāpostus uz jauno un veco ēdēju šķīvjiem?

Jā, arī mēs, „veči" un „vecenes" pazīstam savus vaimanājošos un blaurīgos laika biedrus un ne vienmēr par viņiem priecājamies, taču jāpacieš ir arī tie, kuŗi, pēc lielākās dzīves ceļa daļas nostaigāšanas ir vairāk ceļā saburzīti kā pārējie.

Saprotams, ka mazā dziesmiņa nebija domāta kā slavas dziesma Latviešu namam, to arī neviens negaida. Tā bija zobošanās un zoboties var, ja to dara ar gaumi un humoru, mazāk ar zobiem. Te būtu ņemams vērā vecs, nerakstīts angļu likums, ka vislabākais humors ir tas, kuŗā smejas pats par sevi. Smieties par citiem angļim liekas nepieklājīgi. Piemēru var ņemt arī no Čkagas Piecīšiem, kas bieži lieliski zobojas un sirsnīgi izsmej kā jauno, tā veco kaites un izdarības, tomēr nevienu neapvainodami. Vēlreiz gribu uzsvērt — sirsnīgi. Jo tikai lielā sirdī, kuŗā ir vieta paškritikai, pazemībai un iecietībai, rodas spēja saskatīt dzīves jautro pusi pelēkā ikdienā un neveiksmēs. Humoram jāpiedzimst laipnībā, jābeidzas ar smaidu.

Ja Jūs, autor (un visi citi topošie autori), protat pasmieties arī par sevi un savu laikmetu; protiet nostāties pretī savai vecākajai paaudzei bez arrogances un uzpūtības, protat viņus arī dažkārt respektēt un piedot vecuma kaites vai kļūdīšanos, tad un tikai tad varat arī par viņiem pazoboties.

Bet ar nicināšanu vien humoru nevar taisīt. Nemaz nemēģiniet — neizdosies.

A. Robežgruntniece, Hamiltonā.

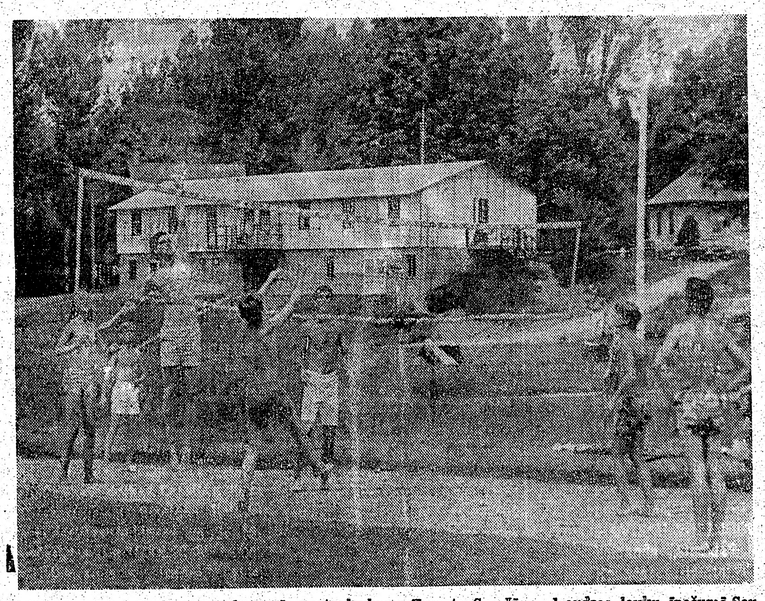

Ne tikai plašums, lauki un upe, bet arī sporta laukums Toronto Sv. Jāņa draudzes lauku īpašumā Saulainē dod lielīskas iespējas mūsu jaunās audzes fiziskajai attīstībai. Foto: „L.A."

(112. turpinājums)

Krēgam ir gluži vienalga, no kāda akmens uzcelta Elsinoras pils; viņam ir vienalga, vai tā ir vai nav Dānijas ķēniņa rezidence, un kā izrotāta pils un svinību zāle. Viņam svarīgs tikai individs — Hamlets — cīņā pret savu vidi. Pagalam izvirtušās pasaules parādīšanai, kuŗā Hamlets piedzimis un uzaudzis, Krēgs I cēliena 2. skatā lietā zelta fonu, ietērpj ķēniņu-slepkavu un ķēniņieni — Hamleta māti un līdzzinātāju — un galminiekus zeltā, zeltam simbolizējot ar viltu un noziegumu iemantotu bagātību, pagrimumu un viltus vērtības, pret kuŗām Hamlets pacēlis savu sirdi un roku. Šai apzeltītajā aukstajā pasaulē kustas, cieš un cīnās Hamlets, tērpies melnā. Skatuves labo pusi aizņem akla siena, kreiso veido trīs smagas, nežēlīgi nospiedīgas, cita par citu masīvākas četršķautnainas kolonnas, kas balstās uz līmeniskas grīdas bez viena pakāpiena. Tas ir viss, un šai nospiedīgajā, aklā, mirdinātājā, nekustīgajā smagumā kustas trausla, bet redzīga, dzīva cilvēka būte, kas meklē gaismu, mīlestību, cilvēcību...

Pēdējā cēliena otrā skatā redzam vairākas slaidākas četršķautnainas kolonnas, paverot vidū ailu, kas ved uz paceltu aizmuguri, kur aiz pacelta mūŗa redzams šķēpu galu meža. Kolonnas balstās uz piecām lāzenām kāpnēm. Labajā pusē pieci ļengani, augstu pacelti karogi. Nomaļus apaļā vairogs. Nekas nenorāda uz to, ka še būtu kāda vēsturiska traģēdija. Tas arī nav vajadzīgs, jo visa traģēdija norisinās domātāja vientuļnieka dvēselē, kas meklē dzīves jēgu un savu pienākumu pagalam izkurtējušā pasaulē. Būt vai nebūt?

Uguns un nakts izrāde notika 8. februārī pēc jaunā stila. Hamleta pirmizrāde Maskavas Dailes teātrī bija 1911. gada 23. decembrī. Desmit mēnešu vēlāk. Bet tas nenozīmēja, ka vērigajam Kugam jaunās idejas secenografijā būtu svešas. Patiesība bija tā, ka viņš šīs jaunās idejas Ugunī un naktī nebūtu gribējis un varējis izmantot.

Valdonīgs režisors — kādu vēlējās ir Apija, ir Krēgs, — būtu varējis Ugunij un naktij uzspiest savu gribu, pielāgojot skatuves ietērpu visintimākajai, slēptākajai Raiņa domai. Tādā gadījumā viņš varbūt būtu spiests izveidot skatuvi 4 pirmos cēlienos tā, kā dara tagad, uzvedot Vāgnera Nībelungu gredzenu, īstenojot Apijas un Krēga idejas, proti, pārvēršot skatuvi pirmajos četros cēlienos tikpat kā abstraktās un katrā ziņā beznacionālās skatuves ainās, kur nav ne mazāko vietējo, vēsturisko vai nacionālo iezīmju, jo Spīdola jau ir kaisle kā tāda. Nekas cits. Tad V cēlienā dekorātoram būtu jāatrod vizuāla izteiksme marksistiskai ideoloģijai, kas kā attiecīgie „lietpratēji" apgalvo, iespējama tikai propagandistiskā „sociāla reālismā".

Mēs zinām, ka Kuga nav sekojis ne Apijas, ne Krēga padomiem, ne Raiņa iecerēm, bet gājis savu ceļu, vedot latviskā skatuvē latvisko, pumpurisko Lāčplēsi

Jāņa Kugas problēma, Uguni un nakti skatuviskā redzamībā pārvēršot, nebija hamletiska, tā nebija izolēta individa, tā bija izolētas tautas traģēdija, kas no savas izolētības varēja izrauties tikai par neatkarīgu nāciju, iekļūstot nāciju saimē. Tā bija Kugas problēma. Viņš apgleznoja ne individa, bet tautas traģēdiju. Rainis bija vēlējies, lai lugas galvenā persona būtu Spīdola gan ar savām personiskajām dzimumdziņas problēmām pirmajos cēlienos, gan ar savu pielaulāšanos marksismam pēdējā cēlienā. Kuga Uguni un nakti saprata kā Pumpura Lāčplēša poēmas vēršanu drāmā — kā varoņu dzejas uzvešanu skatuvē. No tā viņa skaidrā un vīriskā apņemšanās veidot skatuvi un tērpus ne abstraktā, bet gan konkrētā, latviskā vidē, latviskā architektonikā...

Kugas mākslinieciskā izjūtā un iztēlē Uguns un nakts nebija nekas cits kā Pumpura poēmas uznākšana skatuvē. Un tālab šai skatuvei bija jābūt pilnīgi, autentiski latviskai. Ne abstraktai, bet gan īsti nacionālai. Viņa nedalītā, un nesadalāmā būte meklēja savu līdzinieku tikpat nesadalītā un nesadalāmā Pumpura varonī Lāčplēsī, ne samezglotajā un saplosītajā Raiņa varonē Spīdolā. Kugas varonis bija un palika Pumpu Lāčplēsis: vientiesīgais, taisnais, lielvaris, kuŗam sirds un prāts, tāpat kā pašam Kugam, darbojās vienskaņā ar savas tautas jūtām un domām.

No tā izriet nesamierināmā atšķirība starp Apija-Krēga dekorācijām un Kugas lielo veikumu

Par spīti režisoram-ģenijam Staņislavskim un dekorātoram-ģenijam Krēgam, ģeniālās lugas Hamleta uzvedums nebija stiprāks par pašu lugu. Staņislavska un Krēga veikums bija vājāks par Šekspīra traģēdiju. Ar Kugas veikumu bija otrādi. Viņa veikums bija lielāks par autora sacerējumu.

JĀNIS KUGA UN KRIEVU SKATUVES GLEZNIECĪBA

Par le décor le ballet devient une branche de la peinture.
(Alexandre Benois)

Ar dekorācijām balets kļūst par gleznieciības nozari.

Kopš dienas, kad Dikļu muižas šķūnī bija atskaņojusi pirmā luga latviešu valodā — Šillera Laupītāju tulkojums*), bija pagājuši 93 gadi; kopš „Latviskās palīdzības biedrības priekš trūkumu ciezdamiem" Rīgas vingrošanas biedrībā uzvestā Žūpu Bērtuļa bija apritējuši 43 gadi.

Rīgā jau bija divi profesionāli teātri. Jaunākais no tiem, Jaunais Rīgas teātris, iegāja savā otrā pastāvēšanas gadā, atstājis aiz sevis virkni pasaules vēriena lugu: Šillera Laupītājus, Ibsena Spokus, Tolstoja Tumsības varu, Čechova Tēvoci Vaņu, Hauptmana Pirms saules lēkta, Gogoļa Revidentu un lieliskos Blaumaņa Indrānus, Ugunī un Trīnes grēkus.

Tā pienāca 1909. gada 20. marts. Afišas bija pieteikušas Aspazijas Vaidelotes jauniestudējumu — ar kādu jaunumu. Vaidelotes pirmiestudējumu 1894. gadā bija dekorējis vācu dekorātors Augusts Millers. Jauniestudējumu teātris sniedza Jāņa Kugas jaunā skatuviskā ietērpā.

Kad priekškars pacēlās, skatītājus pārņēma kā neticība, kā apjukums. Vai tas bija latviešu teātris? Redzētā luga bija ietērpta līdz tam laikam latvju skatuvē neredzētā, žilbīgā krāšņumā. Neticību drīz vien nomainīja nebijusi sajūsma un nebijis lepnums. Beidzot! Beidzot arī latviešiem bija ne tikai savas lugas, kas varēja stāties blakus lielo kultūras tautu sniegumiem, ne tikai savs teātris, pat divi, — latviešiem nu bija arī savs skatuves gleznotājs un savas skatuves gleznieciības sākumi.

---

*) Jānis Peitāns, dzimtcilvēks, kuŗu viņa kungs G. F. Tizenhauzens bija paņēmis līdz uz Rīgu, kur 1782. gadā barona Fītinghofa uzceltajā pirmajā Rīgas teātrī redzēja Šillera Laupītājus, par izrādi bija tā sajūsminmāts, ka ne tikai pārtulkoja lugu latviešu valodā, bet arī ar saviem tautasbrāļiem uzveda. Vēlāk, uzvārdus pieškirat, Laupītāju tēlotāji dabūja tēloto raksturu vārdus. (Kārlis Kundziņš, Latviešu teātŗa vēsture, Rīgā, 1968, 53. un 54. lpp. Ņujorkas City kolledžas mācības spēks Otto Pētersons grāmatā Schiller in Russland (1934), izsaka domu, ka notikums situējams drīz pēc „Laupītāju" pirmuzveduma Rīgā 1786. gadā. Op. cit. 285. lpp.)

(Turpinājums nekad)

Nora Valtere

DONUM BALTICUM

FILOLOĢISKU RAKSTU KRĀJUMS, APG. „ALMQVIST & WIKSELL" STOCKHOLM, REDIĢĒJUSI VELTA RŪĶE - DRAVIŅA, 598 LAPPUSES, 1970

Baltu valodu pētniecībā iznākusi izcili bagāta un vērtiga grāmata Donum Balticum, kas veltīta slavenajam norvēģu valodniekam prof. Stangam (Christian S. Stang) sasniedzot 70 mūža gadu. Profesors Stangs, interesēdamies par baltu valodām, papildinājies gan Lietuvā, gan 1937./38 gadā pie prof. J. Endzelīna Latvijas universitātē Rīgā, sarakstījis plašu baltu valodu salīdzināmo gramatiku, iespiestu Oslo.

Smago un atbildīgo rakstu krājuma rediģēšanas pienākumu uzņēmusies un godam veikusi mūsu enerģiskā un ļoti apdāvinātā valodniece Velta Rūķe - Draviņa Zviedrijā. Viņas izcili rūpīgo darbu var tikai apbrīnot un cildināt. Starp citu, Rūķe - Draviņa arī pati sniegusi šinī grāmatā pētījumu par skaņu kombinācijām leišu un latviešu vārdu sākumos.

Apgādam „Almqvist & Wiksell", kas iespiedis Donum Balticum, bez latīniskajiem burtiem netrūkst arī grieķu, krievu, ebreju burtu, netrūkst arī visdažādāko filoloģiskos rakstos nepieciešamu simbolu un zīmju, piem., dažādo uzsvaru un intonāciju parādīšanai, speciālu ide pirmvalodas skaņu apzīmēšanai u. t. t.

Donum Balticum visnotaļ nes augstu zinātniskas objektīvitātes zīmogu. Tajā ar rakstiem pieda lījušies 76 baltu valodu pētniecībā ieinteresēti zinātnieki gan no brīvās pasaules, gan padomju bloka zemēm, kas visi devuši nopietnus pētījumus par ļoti dažādām baltu valodu problēmām un nozarēm.

Pats par sevi saprotams, ka vairums šo baltu valodās ieinteresēto zinātnieku nāk no zemēm Eiropā, kas ir tuvākos vai tālākos kaimiņos ar baltu tautu tagad vai senāk apdzīvoto territoriju. Bet netrūkst arī filologu no daudzām Savienoto Valstu universitātēm, arī no tālās Austrālijas, tāpat no ebreju universitātes Jeruzalemē, Izraēlā. No latviešu tautības valodniekem ar rakstiem Donum Balticum piedalījušies 13, no tiem 9 dzīvo un strādā brīvajā pasaulē.

Lielākā daļa apceru rakstītas angļu valodā, bet ir arī raksti vācu, franču, krievu un, saprotams, lietuviešu un latviešu valodā. Visiem rakstiem, kas nav angļu valodā, dots šajā valodā beigās īss kopsavilkums.

Donum Balticum ievietoto pētījumu saturs ir ārkārtīgi daudzpusīgs un katrs savā šaurajā speciālitātē zinātniski nozīmīgs.

Jaunu un interesantu domu kādā plašā un vispārīgā principiālā plāksnē izteicis Pensilvēnijas universitātes mācības spēks Alfreds Senns (Senn), kas, atsaucoties uz dažādiem valodniecisķiem faktiem, izvirza hipotezi, ka nekad nav pastāvējis kāds kopējs slavu - baltu pirmvalodas zars, kā domāja līdz šim, bet gan, ka tanī pat laikā, kad pirmģermāņu zars, arī pirmbalti un pirmslavi atdalījušies no kopējā ide celma kā divi patstavīgi un ģeografiski izolēti valodu nogrupējumi. Tas pēc Senna domām noticis ap 1000 — 500 gadu pr. Kr. persiešu ekspansijas un invāzijas rezultātā, kad balti pavirzījušies uz ziemeļiem, bet slāvi uz dienvidiem. Abus zaruš šķiruši lielie Pripetas purvi — agrāk ezers. Slavu pirmvaloda nonākusi persiešu valodas ietekmē, kamēr pirmbaltu valoda palikusi samērā tīra un pārveidojusies lēni un maz. Šo hipotezi aizstāv arī A. Klimas, Ročestras universitātē, un to par vērā liekamu atzīst arī H. Birnbaums, Kalifornijas universitātē.

Daudzos ļoti specifiskos pētījumus šeit nav iespējams ne atsevišķi piežmināt, ne sīkāk apcerēt. Lai kaut drusku dotu nojaut par rakstu saturu daudzpusību, var pieminēt, ka te ir interesanti pētījumi par fonētikas problēmām, ir atsevišķu vārdu etimoloģiski skaidrojumi, rūpīgi senu baltu valodu tekstu interpretējumi, pētījumi par aizņēmumiem no svešām valodām baltu valodās un arī otrādi, par baltu un somugru valodu savstarpējo saskari un ietekmi, tāpat par folkloras un citiem jautājumiem, kam sakars ar baltu tautu valodu, kultūru un vēsturi.

Jāpiezīmē, ka vēl vienmēr lietuviešu valoda filoloģiskos pētījumos ir populārāka par latviešu valodu: lietuviešu valoda ir vairāk pieminēta un citēta. Tomēr var skaidri jaust, ka pēdējā laikā arī latviešu valoda sāk iegūt filologu ievērību. Tas nozīmē, ka taisni latviešu valoda ir tāds lauks, kur cerības atrast jaunas un svaigas „neatklātas zemes", kas it sevišķi jauniem baltu filologiem varētu būt ne tikai interesanti, bet arī izdevīgi.

Ļoti iepriecina tas, ka blakus jau pazīstamu latviešu valodnieku vārdiem Donum Balticum slejās redzami arī jauni vārdi gan Latvijā, gan ārpus tās.

Donum Balticum ir tik nozīmīgs filoloģisku rakstu krājums, ka par to atsauksmi ievietojusi arī Rīgā publicētā „Literatūra un Māksla" šī gada 8. maija numurā. K. Lejas atsauksmē tomēr ne ar pušplēstu vārdu nav pieminēta grāmatas redaktore Velta Rūķe - Draviņa! Pateikts tikai tas, ka „Pēc Stokholmas universitātes ierosinājuma Upsalā izdots plašs rakstu krājums par baltu valodām". Īpaši izcelts krievu valodnieka Ojega Trubačova skaidrojums par vārda „pliens" seno nozīmi „tārauds", piezīmējot: „Pētījot šī vārda cilmi... rezultātus neguva ne J. Endzelīns, ne E. Frenkelis, ne citi agrākie etimologi." Tālāk īsi pieminēti vēl daži citi valodnieki, bet tikai no padomju bloka zemēm!

Lai kā — Donum Balticum paceļas pāri katram vienpusīgam apskatam ar savu tīro zinātnisko mērķu un patiesu bezaizspriedumainu objektīvitāti.

Aija Āboltiņa, B.A.

Toronto universitātē ļoti sekmīgi beigusi kursu sociloģijā un Rairson politechniskajā institūtā ieguvusi kreditu priekšmetā „Counselling and Human relation".

Ilga Āboltiņa

Toronto universitātē ieguvusi B.P. H.E. gradu (Bachelor of Physical and Health Education).

Valentīne Hermane

AR SAPŅIEM NEPIETIEK

Ar sapņiem nepietiek,
Lai cik tie skaisti būtu!
Prāts gribēs atteikties,
Sirds, tomēr, cīnīsies
No dzīves prasot
Savu laimes daļu.

Jo skaistāks sapnis,
Jo spēcīgāka vēlme
To īstenībā vērst.
Sērst tikai atmiņās
Un sevi mierināt,
Ka kādreiz pienāks laiks?
Ar to vien nepietiek!

Cik dārga katra diena,
Ko pazaudējis esi,
Zin sirds un cīnās
Ar prāta aprēķiniem.
Sirds miera nevēlas,
Tā prasa tikai vienu —
Mīlestību.

ANGLIJAS LATVIEŠU 9. DZIESMUSVĒTKU RĪCĪBAS KOMITEJA

Pirmā rindā no kreisās: Imants: Pālitis, Valdemārs Mellauks, Rūta Bonnere, priekšsēdis V. Tomsons, Dr. Margarita Ausala un māc. Juris Jurģis; otrā rindā: Roberts Ūsāns-Erts, Nikolajs Barbāns, teātra izrādes vadītājs Andrejs Zeps, Antons Gailis, Pēteris Lazdovskis un Imants Balodis. Iztrūkst Marianna Zariņa. Dziesmu dienas risināsies no 30 jūlija līdz 1. augustam Lesterā, Vidusanglijā.

Margarita Ausala

Klau, tur latvji dzied!

LESTERA — ANGLIJAS LATVIEŠU DZIESMUSVĒTKU PILSĒTA

Manās domās Lesteras grafistes gaišā galvaspilsēta Vidusanglijā arvien izmirst ar de Monforta koncertnama balto jumtgaļi, pār kuru plīvo Latvijas karogs, darīdams liksmus latviešu soļus un valodas.

Patiesībā Lestera ir ļoti veca pilsēta. Apdzīvota vieta tā bijusi jau romiešiem ierodoties, kas to izveidoja par savu un nosauca Ratae Coritanorum. Tur valdīja Pax Romana un taisni romiešu ceļi, pretēji parastajiem šauriem un likumainiem, ko, kā kāds angļu dzejnieks asprātīgi saka, senais angļu dzērājs jau bija paspējis iemīt pirms romiešu ierašanās. Sv. Nikolaja ielā ir romiešu mūris, kur pēc uzsāktiem būvdarbiem pilsētas peldu baseiniem un pirtīm atklāja pamatus veselam romiešu ēku komplektam. Tagadējam mūra nosaukumam Jewry Wall nav nekāda sakara ar žīdiem, bet žurīju, jo, liekas, vēlāk, saksu laikā, tur spriesta tiesa. Mūris ir daļa no romiešu bazilikas, kas pati pazūd blakus Sv. Nikolaja baznīcas pamatos. Otrā pusē ir Lesteras universitātes galvenais pieaugušo izglītības centrs Vōma koledža un archaioloģiskais mūzejs. Ar Sv. Nikolaju labās attieksmēs, liekas, ir viņa vārda brālis latviešu grafiķis un gleznotājs Nikolajs Soikāns, kas minētajā koledžā rīko savas kārtējās darbu izstādes. Viņa krāsās acis izgardinājusi, atspiežos tad uz margām un vēroju varenās Romas atliekas. Pa Vōma ielu aplinkus var nonākt pie modernajām pirtīm, ko Lesteras pilsēta tomēr uzcēla, neiznīcinot, bet izdailojot senās vēstures akmens lieciniekus.

Pēc romiešu aiziešanas pilsētā sāka būvēties pēc sava prāta sakšI, valdīt pēc saviem likumiem, kas vēl šodien dzīvi Anglijā. Arī minētā Sv. Nikolaja baznīca būvēta jau saksu laikā, no kā palicis dzīvs ziemeļu mūris. Kad lielu daļu Anglijas savās varas dienās okupēja dāņi, kas tai pašā laikā to velti izmēģinājās Kursā, viņu varā nonāca arī pilsēta, ko viņi savā mēlē nosauca Legerceastre. Gadsimtiem saksu un normaņu mutēs no šā izpalika Lestera, ko izrunā Lester, bet raksta Leicester.

Katrai vecai pilsētai ir sava serde. Tāda ir arī Lesterai, un, tāpat kā Rīgai, tas ir lielais pulkstenis. Tikai šo tas ir vairāk līdzīgs zvanu tornim (Clock-tower), celts Viktorijas laikā iemīļotajā jaungotikas vai pseudogotikas stilā, par godu pilsētas četriem labvēļiem tās gaŗajā un raibajā vēsturē.

Netālu no pulksteņa Dižkrusta ielā (Highcross Street) 18. namā tagad ir mūzejs. Līdzīgi tam, kā tas bija Rīgā, Dancigā un citās vecās pilsētās, baroka fasāde apklāj ļoti senu viduslaiku koka velvju celtni. Pretim tai pa Ģildes ielu var nokļūt pie paša vecā Ģildes nama. 14. g. s. tas celts Corpus Christi ģildei. Vecajā namā slīd gar acīm gluži zīverīskas ainas, jo bija jau mums arī Rīgā ģildes un ģilžu kungi. Ar reformāciju ģildi izformēja un namā līdz Viktorijas laikam mīta pilsētas valde, kamēr citam laikam un citām prasībām uzcēla jauno pilsētas valdes namu. Bet vecajā Ģildes ēkā vēl ir viena no vecākajām bibliotēkām ar retām grāmatām no 17 g. s. un tur notiek sevišķas pilsētas sanāksmes.

Turpat var redzēt arī Lesteras katedrāli, bīskapa baznīcu, kas veltīta Sv. Mārtiņam. Arī ar Sv. Mārtiņu latviešiem ir zināma draudzība. Tā ir Sv. Mārtiņa (St. Martin on the Fields) baznīca slavenajā Trafalgara laukumā, Londonā, kur aizvesto dienā pulcējas baltiešu tautas, dievkalpojumu vada šo tautu visu konfesiju garidznieki vienā dievkalpojumā, vienā lūgsnā un vienā cerībā. Savu tūkstoš gadu atpakaļ Lesterā jau bijusi bīskapa katedrāle, bet tad tai šis gods ņemts un atjaunots vienā laikā ar latviešu bīskapa iecelšanu Latvijā. Kā jau katedrālēm vedās, senatnīgais pārbūvēts un apklāts ar citu laiku piebūvēm un pārbūvēm.

Tāpat gājis Lesteras pilij, kas ir Soras upes krastā blakus vēl vecākai Sv. Marijas de Kastro baznīcai. Grūti iedomāties, ka mūri celti jau laikā, kad bīskaps Alberts vēl nebija skatījis Daugavas krastu. Mūri, valņu atlie-

(Beigas 5. lpp.)

STĀSTS

PĒTERIS LĪVĀNS

ARTURS VOITKUS

(95. turpinājums)

— Nestāstīšu. Kraujiet tik ārā, — Līvāns juta, ka Rozēns nokļuvis lūzuma punktā. — Kas notika nometnē?

— Vai atceraties zagšanas? Toreiz no ārienes neviens nenāca un nekā nenozaga. Nevienu pašu reizi. Vai domājat, ka tas bija grēks, ko man nevar piedot?

— Jūs toreiz visu inscenējāt, lai slēptu pats savas pēdas?

— Mācītāj, jums nevajag apsūdzēt! Es jums prasu: vai tas bija grēks, ko Dievs nepiedos?

Rozēns beidzot neizturēja un pavēra durvis. Redzēdams Līvānu stāvam gaiteņa galā vienu pašu, viņš kļuva drošāks un atvēra tās pavisam. Istabā uz grīdas kaudzē bija saburzītas avīzes un citi papīri. Blakus tai stāvēja sarkanā benzīna kanna. No telpas sitās pretim stipra izlaistītās degvielas smaka.

— Redziet, nu mēs varam runāt kā civilizēti ļaudis. Man jau sāka rīkle sāpēt, — Līvāns uzslavēja Rozēnu. — Cik ilgi jau jūs esat ieslēdzies?

Rozēns turējās no durvīm nostāk istabas pusē, baidīdamies, ka Līvāns viņu varētu satvert un izraut gaitenī.

— Nenovirziet sarunu. Kā paliek: vai tas bija grēks, ko Dievs nepiedod?

Līvāns redzēja, ka bez atbildes neiztiks.

— Bībele māca, ka Dievs piedod katru grēku, ja grēcinieks to nožēlo un grib laboties. Un es jūs neapsūdzu. Cita starpā, nometnē neviens par to arī nešaubījās, tikai baidījās jums to tieši teikt acīs. Toreiz jau vispār valdīja ieskats, ka no vāciešiem un amerikāņiem jāņem viss, ko var dabūt. To arī nesauca par zagšanu, bet organizēšanu. Vai jūs šī lieta nospiež?

— Mācītāj, mācītāj! Jums nav jāattaisno, bet jāpiedod.

Logā aiz Rozēna parādījās un pazuda ugunsdzēsēja ķivere. Rozēns to neievēroja, viņš bija aizņemts sarunā ar Līvānu.

— Es, Rozēna kungs, neesmu piedevējs. Piedevējs ir Dievs.

— Bet baznīcē jūs sakāt: es jums pasludinu grēku piedošanu.

— Tieši tā: tikai pasludinu, ka Dievs piedod. Atgādinu, ka pār mums ir žēlīgs Tēvs. Citādi jau teiktu: es jums piedodu.

— Tā ir matu skaldīšana.

Ugunsdzēsēja ķivere parādījās pa otram lāgam un tai pašā brīdi logu izsita spēcīga ūdens šalts, ietriekdamās caur stikliem istabā un ar savu garo roku taustīdama pēc Rozēna. Rozēns mēģināja rauties sāņus, bet strūkla ar varenu spēku viņu dzina uz durvīm.

— Nodevība! Nodevība! Arī tu, Brut! — Rozēns iesaucās un vēl pēdējā brīdī mēģināja aizdegt sērkociņu un iesviest papīru kaudzē, bet strūkla sērkociņu kārbiņu izsita no pirkstiem. Tad viņ pagriezās un metās pa durvīm gaitenī, pa ceļam ar visu spēku grūzdams Līvānu uz kāpņu pusi. Rozēna grūdienu pastiprināja ugunsdzēsēju šļūtenes darbība un Līvāns zaudēja līdzsvaru. Viņš mēģināja pieķerties kāpņu margām, bet roka slīdēja, un viņš atmuguriski nokrita uz kāpnēm. Kaut kur pusceļā kritiens apstājās. Līvāns palika gulam. Kritienā galva bija atsitusies pret sienu un viņš bija zaudējis samaņu.

o
o o

No nemaņas Līvāns atmodās slimnīcā. Bija lauzta kāja lejpus ceļgala un vārīgi satriekta galva. Sāpēja ir viena, ir otra, un kad Maira jautāja, kas sāp vairāk, Līvānam bija grūti atbildēt.

— Kam tev tur bija jāiet? — Maira pārmeta vīram. — Ja vēl bijis draugs.

— Draugs vai ienaidnieks, bet labi, ka viņam neizdevās nodarīt postu ar uguni. Varēja izcelties liela nelaime.

— Kad tu reiz sāksi domāt par sevi? Nelaime? Vai šī vēl nav pietiekami liela? Jau tā neesi gluži vesels — un nu vēl tas!

No slimnīcas Līvānu atlaida pēc pāris dienām. Kad atgriezās Ilona, viņš bija jau pietiekami atspirdzis, lai sāktu gatavoties atvaļinājumam. Šim gadam viņi bija noīrējuši vasarnīcu Ontario augstienē, kur, mazliet atstatu no galvenajiem satiksmes ceļiem, mežu ieslēgts, snauda neliels, bet dziļš un dzidrs ezers. Guntis ar Mārci aizveda ģimeni Mārča automašīnā.

Brauciens bija garš un nogurdināja, bet kad Pēteris ieraudzīja zilo ūdeni, kuŗa atspoguļojās krasta bērzi un tumšzaļās egles, viņa acis iemirdzējās.

— Kamēr jūs iekārtosities un sanesīsit mantas, es izmēģināšu laivu, — viņš savāca savus makšķernieka piederumus un kāpa lejā krastā.

Maira īsu brīdi noskatījās vīram pakaļ, tad pievērsās jaunekļiem.

— Zēni, vai neiesit tēvam līdz? Mēs ar Ilonu sim galā.

— Makšķerējot viņš grib būt viens. Tā viņš vienmēr saka, — Guntis teica.

— Tā viņš saka, bet nedomā. Viņš priecātos, ja jūs viņu pavadītu.

— Man nebūtu iebildumu, bet tas būtu tik neparasti, ka viņš uzreiz nojaustu, kādēļ to darām, — Guntis neatlaidās.

— Guntim taisnība. Lai viņš paliek; es iešu. Es ar viņu agrāk bieži esmu kopā makšķerējis, — Mārcis gāja uz auto, kur vēl atradās viņa makšķeres. Pa ceļam viņš sauca lejā uz ezeru: — Tēt'! Neaizbrauc, pagaidi mani!

Vakars uznāca strauji. Tiklīdz saule aizslīdēja aiz meža kalna galā, vakara pusē krasta koki saplūda tumšā, necaurredzamā masā. Un tieši tagad melnie asari sāka lēkt pakaļ virsūdens vizulim. Izvilcis pāris krietnu zivju, Līvāns meta mieru.

— Zivju pietiek, — viņš teica, makšķeri ietinis.

— Vai tu vēl mētāsi?

— Jā, — Mārcis atbildēja, — tagad kļūst interesanti.

Kāda paprāva zivs mēģināja satvert Mārča vizuli, bet pa divi lāgi aizlēca gaŗām.

Pēc īsa klusuma Līvāns atkal ierunājās:

— Paldies, Mārci, ka tu man izbrauci ezerā līdz. Es puslīdz varu iedomāties, ka māte tevi skubināja, bet zinu arī, ka pavēlēt tev nevar. Ja tu nebūtu gribējis, nebūtu braucis. Vai tā ir?

— Jā, — Mārcis aizsvieda vizuli gandrīz līdz pašam krastam. — Bet es būtu braucis šā vai tā. Man gribējās... makšķerēt.

— Tam nu es neticu. Tēv gribējās gādāt, lai es nejustos vientuļš un nedomātu drūmas domas.

— Nē. Es vēlējos būt ar tevi kopā. Man vienmēr gribējies būt ar tevi.

—Jā?

Mārcis beidzot uzdeva un, ieritinājis makšķeri, to rūpīgi novietoja laivā. Viņš iemērca aiŗu galus ūdenī, bet neairēja. Ezers bija pavisam rāms, melnais ūdens ap laivu dziļš un smags. Krastā, ezera galā, vasarnīcā bija iedegta uguns.

(Turpinājums seko)

Vēl par kanaku

KANAKU VAKARAM TUVOJOTIES

Kad kanaks grib dziedāt, dejot un spēlēt, tad lai nevienu tam nestājas ceļā. Varētu prasīt, vai tad cits nekas tam nav ko darīt? — Ir jau, ir jau! Tam daudz ko domāt kaut vai par to pašu savu nodēvējumu „kanaks". Lai domā ko grib, lai meklē vārdnīcās, ja vajaga, kanaks pats vislabāk zina, kas viņš ir un ko pats par sevi domā. Tas nesis kaut ko smagu un ilgi. Tas gājis tālu un arī ilgi. Darījis ko lielu un nepadarāmu. Tam kaut kas sāpējis un nekad nevar pārsāpēt. Viņš ir kanaks. Tas ir vārds, ar ko apzīmē kādu tautas grupu, ko grib naturālizēt, pataisīt par kaut kur ilekamu, vai pievienojamu kaut kam citam...

Bet nekā nebija! Latviešu kanaks nav iznīcināms, nav nekam pievienojams. Un tagad atkal pienākusi reize, kad kanaks grib dziedāt, dejot un spēlēt. Vai viņš to prot? Un kā vēl! Kad kanakam uznāk dziedājiens, tad visi tie daudzie tūkstoši, kas dr-mu svētkos braukā apkārt un dienām stāv tribīnēs ar nošu lapām rokā, var pabrīnīties vien, kā kanaks dzied! Viņam notis nav vajadzīgas. Tam sirds ir kā milzīga nošu lapa, un ar to prot rīkoties bez diriģenta. Kanaks tikai nokremšķinās un velk vaļā. Viņam ir vienalga, vai vārdus dziesmai rakstījis tas, jeb tas; vai meldija komponēta, vai viņa paša izdomāta. Tam viss skan labi, gan „Zilais lakatiņš", gan tas par to asaraino logu, ziliem viršiem, vai zeltenīti, kas pasūtama,, „lai šļūc pa diegu"... Viss! Kanakam takti rāda paša sirds, gars un kanaka dziesmu prieks, nevis godalgoti dziedātāji un takts rādītāji...

To nevar vārdos pateikt, kas ir kanaka dziesmu prieks. Ja arī teiktu, katrs to arī nevarētu saprast un izjust, tam tāpat jāpaliek nezināšanā, kā kad nebūtu ne dzimis, ne dzīvojis tai laikā, kad kanaks dzīvojis un elpojis ar savu elpu.

Jūs jautāsit, kā tad kanaks dejo? — Visādi. Viņam vienalga, vai zem kājām parkets, vai rijas klons, vai salmaina kūts priekša. Kanaks vietu atradīs, kur kāja piesitama. Viņš prot dejot ar naglainām zābaku zolēm, — arī tad, ja zābakam zoļu nemaz nav, un pēdas sargāšanai pie tās piesiets skārdenes vāks... Viņš dejo arī ar pavisam basām pēdām, ja tās nav par daudz tulznainas no tiem pašiem garajiem pārgājieniem, kas kanakam ne vienu vien reizi bijuši veicami ar nedēļām nemainītiem apaviem. Kanaks dejo. Kāda tam mūzika, tam dancim? Ja kādam ir mutes ermonika, tad viņš ir liels vīrs, ja ne, — iztiek ar ķemmi pūšot. Ja nav pat tās, viņš uztramšķina tāpat ar muti, — sirds prieks tāpat klāt stāv tam taktīgam gabalam. Kanaku jūs nemācīsit priecāties un bēdāties, viņš pats to zina kā un kad.

Vai kanaks teātri arī spēlē? Un kā vēl! Viņš pats ir nemirstīgs kā teātris. Traģēdija, komēdija, drāma, — viss kas. Tikai jāprot skatīties, kā katru reizi kanaks stājas dzīves un savas tautas priekšā, kā kuru reizi teātri taisa. Kanaks ir visuvarens, ja tas liek sirdi uz plaukstas. To viņš prot. Neticiet? Tad aiziesim 3. jūlijā šajā pašā gadā uz Toronto Royal York viesnīcu. Ko viņi vēl tur darīs un rādīs? To pastāstīs atkal citu reizi. Gribiet redzēt? Es arī. Es gribu redzēt savas tautas nemirstīgo kanaku. Es gribu tam kaut no tālienes uzsist uz pleca un, ja varēs, pieiet pavisam tuvu un pateikt pie auss: „Es tevi mīļoju, kanak."

Zilā lakatiņa stūrītis

TLB sestdienas skolu beigušie vēc svinīgā akta un karoga nodošanas sniedza priekšnesumu „Pēdējā skolas stunda", kur atvadvārdus un„ceļa maizi" tālākajām gaitām sniedza klašu audzinātājas L. Blūma un M. Miezīte. Uzņēmumā tēlo tāji, no kreisās: Valda Mackara, Jūlija Pakalna, Ligita Tauriņa, Ilga Lukse, Rita Ozoliņa, Māra Groskopfa, Eriks Magons, Atis Freimanis un Monvids Gertners.
Foto: J. Liģers

Top kultūrvēsturisks darbs

GRĀMATA PAR JELGAVAS ĢIMNAZIJU — ACADEMIA PETRINA

Vecās skolas nozīme liela ne tikai Latvijas brīvvalsts laikā. Tā dibināta 1775. gadā un viņas dibinātājs bija hercogs Pēteris. Savā laikā skola bijusi ievērojama visās Baltijas valstīs. Tās nosaukums mainīts dažādos laikos, bet ar savu lezīmību glabājies vārds Akademia Petrina.

Ģimnazijas absolventu vidū dažādos laikos minami ievērojami valstsvīri, juristi, mediķi, teologi, filologi, literāti u. c. Šo ģimnaziju beidzis arī bijušais Latvijas valsts prezidents Jānis Čakste. Skolas 150 gadu jubilejas svinībās sāvai ģimnazijai godu atdot braukuši Lietuvas un Igaunijas valsts un sabiedriski darbinieki — bijušie skolnieki.

Vecās skolas pēdējais direktors un ilggadīgais matēmatikas skolotājs mag. math. Artūrs Veisbergs ar skolas absolventu - iniciātoru grupu vāc un kārto materiālus skolas vēsturei un atmiņu kopojumam. Nodoms ir iezīmīgs kultūrvēsturiskā ziņā, arī ar savu vienreizību. Pagaidām līdzīga darba par kādu Latvijas skolu, pie tam nozīmīgu un ievērojamu ar savu klasisko valodu kopšanu un humānitāro ievirzi skolas garā, nav.

Darba tapšanā līdzdalību apsolījuši un jau snieguši vairāki vecās skolas absolventi: drāmatiķis Mārtiņš Zīverts, literātūras kritiķe Magdalena Rozentāle, rakstnieks Ernests Aistars, publicists Žanis Ūnāms, dzejniece Marija Urnežus, literātūras kritiķis Edgars Sūna, valodniece Nora Klīve u. c.

Ilggadējais skolotājs un daudzo skolas absolventu audzinātājs līdz nākt talkā visus, kas varētu sniegt ziņas par šās skolas vēsturi, atsevišķiem notikumiem skolas pastāvēšanas laikā, paidagogiem, saviem līdzskolniekiem, kas apzināmi. Vēlami arī atsevišķi raksti.

Ziņās minams: 1) vārds, uzvārds, sievietēm uzvārds, kas lietots skolas apmeklējuma laikā; 2) kādā gadā apmeklējis skolu, kad to beidzis; 3) klases audzinātāja vārds; atsevišķu priekšmetu paidagogu vārdi attiecīgā laikā; 5) vēlama klases biedru uzskaite, ja ir ziņas par tiem.

Ziņu sniegšana vēlama drīzā laikā. Bijušie audzēkņi var iesūtīt arī īsas biografijas. Ziņas sūtāmas uz adresi: Mr. Artūrs Veisbergs, 2475 N. W., Polk City Dr., Ankeny, Iowa, 50021, U. S. A.

zk

Latvietis atbildīgā bankas darbā

SARUNA AR ONTARIO PROVINCES BANKAS NODAĻAS DIREKTORU T. KRONBERGU

LNAK valdes priekšsēdis Tālivaldis Kronbergs iecelts par Ontario provinces valdības bankas (The Province of Ontario Savings Office) Danforth & Fenwick nodaļas direktoru, kādā amatā viņš ir jau ar šāgada 1. aprīli. Pie provinces valdības bankas T. Kronbergs iesāka strādāt 1959. gadā, bet pirms tam bija nodarbināts Ontario valdības transporta departamentā, ar pirmo darbu Parlamenta ēkā par grāmatvedi. Tur viņš tika apmācīts visās bankas operācijās, gatavojoties vēl atbildīgākam darbam.

T. Kronbergs drīz avansējās par vecāko grāmatvedi (Acccountant) 1556 Young St. bankas nodaļā. Tur viņš 1962. gada maijā piedzīvoja pirmo bankas aplaupīšanu, par ko toreiz bija runots arī mūsu laikrakstā. T. Kronberga turpmākais darba lauks bija University & Dundas, Woodbine & Danforth un beidzot vislielākajā bankas nodaļā — Bay & Adelaide Branch, kura atrodas tieši pilsētas finanču distriktā, tikai pus nanu bloka attālumā no Toronto biržas (Stock Exchange). 1967. g. viņu paaugstināja par šās bankas nodaļas direktora vietnieku (Assistant Manager). Laikā no 1967. līdz 1971. gadam T. Kronbergam piedāvāja bankas vadītāja posteni Londonā, Vindzorā, Sv. Katrīnās un Vudstokā, bet viņš šos piedāvājumus nepieņēma, jo bija dziļi iesaistījies latviešu sabiedriskajā darbā, ko nevēlējās pamest, kamēr radās iespējas paaugstinājumu pieņemt šeit Toronto.

„Sarunā ar mūsu līdzstrādnieku T. Kronbergs paskaidroja, ka Ontario provinces banka izdara visus bankas pakalpojumus, izņemot individuālus naudas aizdevumus, jo visi brīvie līdzekļi tiek nodoti Ontario provinces valdībai, kas maksā tikai 1% vairāk nekā banka maksā par noguldījumiem saviem klientiem, proti, banka saņem 6%, bet maksā saviem naudas noguldītājiem 5%, pie tam uz tā saucamajiem čeku kontiem (checking accounts). Salīdzinājumā piezīmējams, ka vispārējās Kanadas bankas maksā tikai 4½% uz kontiem, bez čeku rakstīšanas tiesībām. „Laikā, kad dažas citas naudas iestādes žēlojas, ka nav atlikuma nestabilās finanču situācijas dēļ, Ontario valdības banka ir spējīga operēt ar 1% peļņu, uzrādot vēl profitu un maksājot saviem darbiniekiem atbilstošas algas," stāsta T. Kronbergs, vēl piezīmējot, ka viņš nevēlas konkurēt ar Latviešu banku, bet tieši ieteic latviešiem savu naudu noguldīt pašu kreditsabiedrībā. Viņš tikai vēlētos, ka tautieši, kuŗi noguldījuši savus brīvos naudas līdzekļus tuvējās kanadiešu bankās, pārskaitītu savus kontus viņa vadītā bankā uz izdevīgākiem augļiem.

Attieksmē uz aizdevumiem, T. Kronbergs paskaidroja, ka viņa banka pati aizdevumus neizsniedz, bet tos iespējams izkārtot ar citām institūcijām, kuŗas ar mieru naudu aizdot uz tādiem pašiem noteikumiem kā saviem klientiem. Uz jautājumu, cik no T. Kronberga klientiem ir latviešu, viņš paskaidroja, ka sākumā tādi bijuši ap 20, kuŗiem bankas konti bijuši jau agrāk, bet tagad to skaits vismaz dubultojies un turpina augt.

Latvieši, kas vēlētos tuvāku informāciju par Ontario provinces valdības bankas darbību, var zvanīt uz tālruņa numuru 463-1117, kur T. Kronbergs solās sniegt paskaidrojumus personīgi.

Dls

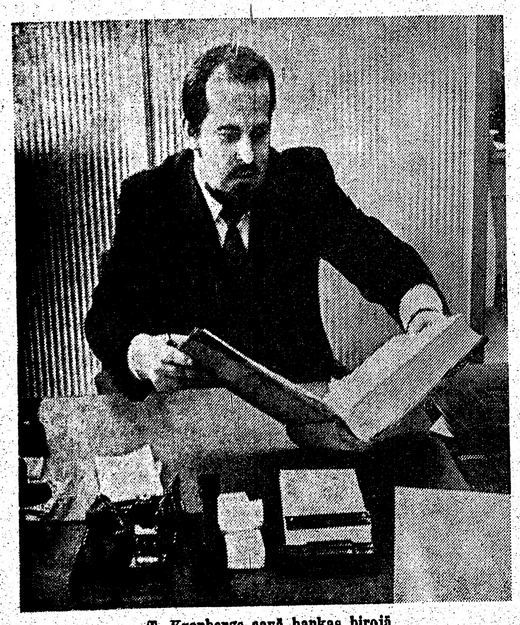

T. Kronbergs savā bankas birojā

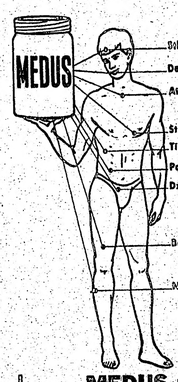

MEDUS un ZIEDPUTEKŠŅI no ERGĻU LIGZDAS dravām dabūjams
DV Grāmatnīcā un latviešu pārtikas veikalos
Vairumā 30 Dewson St., Toronto 4.

Izkalts 10.000 Nameja gredzenu

Uz piecdesmit mūža un divdesmit pieciem laulībā aizvadītajiem gadiem 29. maijā atskatījās Kanadas latviešu daiļamatnieku savienības priekšsēdis, zeltkalis Aleksandrs Gugāns. Gavilnieku un viņa dzīves biedri Ausmu jubilejā sveica ap 60 draugu, radu un paziņu pulks. Ievadījumā archibīskaps A. Lūsis noturēja svētbrīdi un tālāk savā runā pasvītroja, ka gavilnieks ar savām kaltajām latviskajām rotām savā veidā kalpo arī dzimtenei, to popularizējot, liekot atcerēties un pieminēt Latviju.

Kādreizējais daiļamatnieku savienības priekšsēdis, tagad šīs organizācijas goda biedrs, koktēlnieks H. Mercs savā apsveikumā cildināja jubilāru uzsverot, ka rotu meistars pašreiz uzkāpis savu spēju kalngalā un ka latviešu sabiedrība no viņa var vēl daudzus gadus gaidīt latvisko rotu klāstus.

A. Gugāns savas zeltkaļa gaitas sācis pirms 25 gadiem Vācijā. Cik daudz sudraba, zelta un dzintara pārstrādāts rotās, to grūti aplēst, bet izgatavoto Nameja gredzenu skaits pārsniedz jau 10.000 Jāsaka, ka nav tādu latviešu māju brīvajā pasaulē, kur nebūtu kāda no A. Gugāna kaltajām rotas lietām.

Vaļas brīžus un nedēļas nogales, ja vien iespējams, jubilārs ar ģimeni pavada savā vasaras mītnē, skaistajā Mekenzija ezera krastā, balto bērzu ielokā. Bieži viņš redzams laivā ar makšķeri rokā. Jubilāra ģimenē uzaugušas divas meitas. Vecākā — Māra, beigusi Toronto universitāti un ir precējusies ar archibīskapa A. Lūša vecāko dēlu Jāni. Jaunākā meita Inta ir dūšīga palīdze ģimenē un rosīgi darbojas Toronto Gaujas (14.) gaidu vienībā.

Jautāts par nākotnes nodomiem un iecerēm, jubilārs paskaidro, ka turpinās darbu darinot latviskas rotas kā līdz šim, piedaloties kā latvietis, tā arī citu tautību izstādēs.

I. L.

Rotkalis Aleksandrs Gugāns ar dzīvesbiedri Ausmu

Toronto ziņas

TORONTO

● Archibīskaps A. Lūsis kristījis Mairu Ilgu Skuju, Jāņa un Ziedones, dzim. Zaķes meitiņu. Salaulāti: Gundars Pone ar Brazilijā dzimušo Soniju Elenu Preisu un architekts Gustavs Šilde no Berlīnes ar Andu Bāliņu. — Ilggadējo Sv. Jāņa draudzes darbinieku Jāni Skrastiņu, kam 18. maijā piepildījās 65 mūža gadi, apsveica draudzes mācītājs, archibīskaps A. Lūsis, draudzes priekšnieks J. Koncis un draudzes nozaru vadītāji vai pārstāvji, pasniedzot veltes. Jubilārs ilgus gadus darbojies draudzes padomē, Saulaines pārvaldē un citos amatos, bieži pārstāvēdams draudzi daudzos latviešu kopīgos pasākumos. Kopš 1967. gada J. Skrastiņš darbojies LNAK valdē, pašlaik pildot tajā biedrziņa amatu.

● Sv. Andreja draudzes lauku īpašumā Sidrabenē bērnu un jaunatnes vasaras nometne šovasar risināsies no 4. jūlija līdz 21. augustam. Dr. L. Lukss nometnes dalībnieku veselības pārbaudi izdarīs trešdien, 23. jūnijā no plkst. 5—7 vakarā Sv. Andreja baznīcas telpās. Nometnē uzņem latviešu zēnus un meitenes no 5 l.dz 17 gadiem, neatkarīgi no piederības pie kādas draudzes vai konfesijas, dalībniekus līdz 1. jūlijam piesakot Gaidai Rāviņai, izpildot un iesūtot pieteikšanās veidlapu: 9 Castle Green Cr., Weston, Ont.; tālrunis 249-9585. Pēc 5. jūlija vēstules sūtāmas uz bērnu nametnes adresi: Latvian Church Camp Sidrabene, R.R.6, Milton West, Ont. Nometnes tālrunis; (416) 878-9016. Nometnes atbildīgais vadītājs ir māc. A. Čops, administrātore Gaida Rāviņa, meiteņu nometnes vadītāja Bāiba Šmita-Kalēja. Zēnu nometni vadīs vidusskolas skolotājs Jānis Zentiņš, mazo bērnu māju pārraudzīs L. Klepere, nometnes saimniece — I. Ezerniece. Par nometņotāju veselību rūpēsies nometnes ārsts Dr. L. Lukss ar medicīnas māsu Zigrīdu Kalnu. Arī šogad, no 22.—29.augustam, paredzama jauniešu nometne „Trejdeviņi padomiņi", ko vadīs Dr. L. Lukss.

● Māc. Ā. Čops 12. maijā Sv. Andreja baznīcā salaulāja Jāni Daugavieti ar Dainu Āpši. Dziedāja draudzes koris un soliste Valda Avika, ērģeles spēlējot Editei Timermanei. Korī dzied arī līgavas vecāki un citi tuvinieki. Kāzu mielastā Latviešu namā pulcējās 140 viesu, svinību ceremoniju vadot I. Zamlovskim. Jauno pāri ar sālsmaizi sagaidīja Biruta Senkēviča, kas ar Ausmu Siliņu no ASV pēc tautiskajām parežām vadīja arī mičošanu. Vedējtēvs un vedējmāte bija līgavas brālis Vilnis Āpše ar dzīvesbiedri Edīti. Līgavainis J. Daugavietis, kas Vaterlū universitātē beidzis fiziskās audzināšanas kursu, vada fizisko audzināšanu Toronto centrālajā YMCA. Viņš darbojas arī DV basketbolā. Līgava Daina Āpše beigusi Lakeshore Teacher's College Toronto. Starp mutvārdu un rakstveida apsveikumiem jaunajam pārim bija arī sveicieni no Toronto DV sporta kluba valdes priekšsēža R. Kadiķa un konkordijas Zelmenis. — Māc Ā. Čops vēl salaulājis Viktoru Gulbi ar Barbaru Dēvi (Dawe).

● Lai vasaras brīvlaikā sagādātu darba iespējas latviešu studentiem un vidusskolu beigušajiem, LNAK sazinā ar jaunatnes padomes vadītāju A. Martinsoni līdz organizācijas un privātsabiedrības eventuālos darba piedāvājumus iesniegt Toronto latviešu kreditsabiedrībā, tālr. 924-2775, vai tieši LNAK jaunatnes padomes vadītājai A. Martinsonei, tālrunis 769-3802. Darba piedāvājumi var ietvert visu Kanadu, iespējams — arī ASV.

● DV Toronto nodaļas šaušanas sekcija ar šāgada 26. maiju reģistrēta kā oficiāls klubs: „Latvian Shooting Club Toronto", ar divām nozarēm — šaušana ar šautenēm un ar pistolēm-revolveriem. Par kluba atbildīgo vadītāju apstiprināts Jānis Treijs. Kluba biedru skaits nav ierobežots. Toronto latv. mednieku un makšķernieku kluba lauku īpašumā Bērzainē 20 jūnijā notiks 3. sacensība B. un S. šāvējiem, kā arī šaušanas treniņi DV sacensībām.

● DV draudzības šaušanā starp ASV un Kanadas DV risināsies 3. jūlijā Hamiltonas „Hunters and Anglers Ass." šautuvē, Ankastrā pie Hamiltonas. Sākums plkst. 10 rītā. Šaušanā varēs piedalīties ikviens biedrs, tādēļ ielūgumu nebūs. Tuvākas ziņas pieprasāmas Dzintaram Melbārdim Toronto, tālr. 741-4035, vai arī nodaļās pie sekciju vadītājiem.

● Līgosvētki Saulainē notiks 26. jūnijā. Svētku uzvedumam jaunu lugu uzrakstījusi Lidija Auzāne-Ticmane: „Zarāna nedienas papardes ziedu meklējot". Kaut gan tradicija prasa, lai katrs atrastu savu laimi — papardes ziedu Jāņu vakarā, gadās arī neveiksminieki, kam tāda meklēšana izvēršas par nedienu, kā tas būs redzams uzvedumā, kuŗu sagatavo E. Jurševskis, spēlēdams līdzi Alberta Kļavas lomu. Piedalīsies jau pazīstami un arī retāk dzirdēti spēlētāji. Izrāde notiks nometnes pagalmā, kur visiem apmeklētājiem būs jānogaršo Jāņatēva un Jāņamātes sietie sieri. Istabas pārnakšņošanai ieteicams iepriekš aizrunāt pie A. Gaiķa Toronto, tālr. 461-3398.

■ RAIBĀ PASAULE ■

■ Nujorkas „Herald" informē, ka kādā tiesas sēdē Lansingā, Mičigenā, apsūdzētais Bils Klimens paskaidrojis: „Es savus uzbrukumus principā izdarīju tikai dienas laikā, jo naktī es tikai nelabprāt esmu ceļā ar naudu kabatā . . ."

■ Parīzes „Combat" slejās lasāms, ka lielu iespaidu guvis kāda vīndara reklāmas sauklis plašā vīna propagandēšanas nedēļā Bordo pilsētā. Virs viņa stenda bija transparents ar apgalvojumu: „Viena glāze mana vīna padara visas jūsu problēmas tik mazas, kādas tās patiesībā arī ir!"

■ Londonas „Daily Mirror" sapēmis kāda 16-gadīga lasītāja vēstuli, kuŗā puisis prasa padomu: „Visas meitenes, kuŗas es līdz šim esmu papēmis līdz uz savu māju, vēlāk atvadoties vēlas skūpstu, bet man uz to nav ne mazākās patikas. Ko lai es daru?" Redakcija ieteica: „Pagaidi vēl kādu pusgadu!"

Klau,tur

(Pārnesums no 3. lpp.)

kas, dažādi senu laiku pieminekļi ja runā par asiņainām cīņām, ne zūdīgām un veltīgām par varu. Bet arī par cilvēka gara cildenu dumpi par savām tiesībām un un taisnību. Lesteras pilī jau 1201. gadā sanākuši, ko mūsu zemē saukt par labiešiem. Otrā sanāksmē 1215. gadā Ranemedē pie Temzas viņi lika ķeniņam parakstīt t. s. magna kartu (Magna Carta), kas ir Anglijas brīvības un cilvēku tiesību pamatakmens.

Posto: un dedzinot Lesterai pāri gājuši sirotāji un kaŗotāji. Sarkanās un baltās rozes un pilsoņu kaŗa laikā. Abejas parkā ir vēl klostera pamati, kur pie abata reiz naktī ieradās kādreizējais Indriķa VIII varas vīrs kardnālis Vūlzijs, beidzot nežēlastībā kritis, un uzrunājis viņu ar vārdiem: es Tev atvedu aprakt savu kaulus. Cik dažam nežēlīgu varu vajātām ceļiniekam nav mierinājums šie vārdi, kas apliecina jebkuŗas varenības nīcību.

Nedomāju, ka katrs ceļotājs iegriezīsies Lesterā būdams, tās senatnīgajā daļā. Varbūt tam nebūs laika pat tādam, kas Lesterā dzīvo. Bet ar pilsētām ir tā, kā ar cilvēkiem: reiz tikušies un šķīrušies mēs tomēr vēlāk gribam ko vairāk zināt — kur dzimis, kur bijis, ko darījis.

Tagad Lestera ir ievērojama vieglās rūpniecības pilsēta. Tā ražo dažādas specifiskas mašīnas un aparātus, bet sevišķi slavena apavu un tekstiliju ziņā. Adīto preču darināšanā tai pirmā vieta pasaulē. Kad hercoga Jēkaba kuģi brauca uz Gambiju un Tobago, te kāds lauku mācītājs Viljams Lī eksperimentēja ar 12 adatu adāmo rāmi, nemaz nevarēdams iedomāties, ka tas reiz varētu novest pie rūpniecības apvērsuma ar neatrisināmām problēmām vēl mūsu dienās un, kas zina, tālākā nākotnē.

Kopš 1940. gada Lestera savienota ar Londonu ar dzelzceļa līniju un tagad izveidojusies par sarežģītu dzelzceļa mezglu. Satiksmei nesvarīgs, bet rūpniecības transportam nozīmīgs ir ūdensceļš pa jau minēto Soras upi, kas savienota ogļu pārvešanai ar Trentu. Pēdējā ir laikam ārpus Latvijas vispazīstamākā upe latviešiem, kopš no Gunāra Janovska grāmatas ir cēlusies traģiskā trimdinieka dvēseles migla.

Jauniešu iesvēte Milvoku ev. dris Blimbergs, Maija Šlēgele

KĀDR

(Pārnesums no 3. lpp.)

otrs kāds portorikānis, kas līdz ņojuma publicēšanas brīdim nebija notverts. Piezīmējams, abi skolotāju izvarotāji apmek citas skolas un ielavījušies ārienes tukšajās klasēs pēc mācību beigām. 15-gadīgais nēģerē 3 gadu laikā jau 7 reizes bijis sas priekšā, tagad jau otrreiz izvarošanu. Šveices laikraksts bilst, ka pērnajā gadā reģistr 287 fiziski uzbrukumi skolotājie līdz šim lielākais skaits, bet gada janvārī šādu gadījumu bijis 39, to vidū: kāds 14-gadīg iesitis skolotājai sejā; kāds 13-gadīgais rāvis skolotāju aiz tiem pa grīdu. Kāds saniknēvs savukārt piekāvis skolotā kad tas paskaidrojis, kādēļ spiests tā dēlu sodīt. Ar asiņain

Klau,tur latvji...

(Pārnesums no 3. lpp.)

kas, dažādi senu laiku pieminekļi runā par asiņainām cīņām, nezūdīgām un veltīgām par varu. Bet arī par cilvēka gara cildenu dumpi par savām tiesībām un un taisnību. Lesteras pili jau 1201. gadā sanākuši, ko mūsu zemē sauktu par labiešiem. Otrā sanāksmē 1215. gadā Ranemedē pie Temzas viņi lika ķēniņam parakstīt t. s. magna kartu (Magna Carta), kas ir Anglijas brīvības un cilvēku tiesību pamatakmens.

Postot un dedzinot Lesterai pāri gājuši sirotāji un kaŗotāji Sarkanās un baltās rozes un pilsoņu kaŗa laikā. Abeļas parkā ir vēl klostera pamati, kur pie abata reiz naktī ieradās kādreizējais Indriķa VIII varas vīrs kardnālis Vūlzijs, beidzot nežēlastībā kritis, un uzrunājis viņu ar vārdiem: es Tev atvedu aprakt savu kaulus. Cik dažam nežēligu varu vajātam ceļiniekam nav mierinājums šie vārdi, kas apliecina jebkuŗas varenības nīcību.

Nedomāju, ka katrs ceļotājs iegriezīsies, Lesterā būdams, tās senatnīgajā daļā. Varbūt tam nebūs laika pat tādam, kas Lesterā dzīvo. Bet ar pilsētām ir tā, kā ar cilvēkiem: reiz tikušies un šķirušies mēs tomēr vēlāk gribam ko vairāk zināt — kur dzimis, kur bijis, ko darījis.

Tagad Lestera ir ievērojama vieglās rūpniecības pilsēta. Tā ražo dažādas specifiskas mašīnas un aparātus, bet sevišķi slavena apavu un tekstiliju ziņā. Adīto preču darināšanā tai pirmā vieta pasaulē. Kad hercoga Jēkaba kuģi brauca uz Gambiju un Tobago, te kāds lauku mācītājs Viljams Li eksperimentēja ar 12 adatu adāmo rāmi, nemaz nevarēdams iedomāties, ka tas reiz varētu novest pie rūpniecības apvērsuma ar neatrisināmām problēmām vēl mūsu dienās un, kas zina, tālākā nākotnē.

Kopš 1940. gada Lestera savienota ar Londonu ar dzelzceļa līniju un tagad izveidojusies par sarežģītu dzelzceļa mezglu. Satiksmei nesvarīgs, bet rūpniecības transportam nozīmīgs ir ūdensceļš pa jau minēto Soras upi, kas savienota ogļu pārvešanai ar Trentu. Pēdējā ir laikam ārpus Latvijas vispazīstamākā upe latviešiem, kopš no Gunāra Janovska grāmatas ir cēlusies traģiskā trimdinieka dvēseles migla.

Aiz grezni kaltajiem Viktorijas parka vārtiem var redzēt vienkāršu, staltu kaŗa pieminekļa parku. Aiz tā koku zaļumā iegrimis de Monforta auls. Ilgus gadus par de Monforta dārzu ziedu košumu rūpējies dziesmu svētku rīcības komitejas priekšsēdis V. Tomsons. Auls ir apmēram 10 minūšu gājienā no Londonas stacijas. Tam zālē un balkonā kopā ir 2890 sēdvietu. Koncertu ziņā Anglija ir rozīmiga zeme, jo Londonā koncertēt iegriežas ikviens ievērojams mākslinieks vai arī mūzikāla vienība. No turienes palaikam tie koncertē de Monforta aulā. Lai citu vidū minu Benjaminu Džilu, Paulu Robsonu, Vīnes zēnus un Donas kazāku kori, Dāvidu Oistrachu vai arī Pad. savienībā un ārpus tās pazīstamo latviešu diriģentu A. Jansonu.

Aiz de Monforta koncertnama atrodas Lesteras universitāte, kur paredzēti arī latviešu dziesmu svētku sarīkojumi. Pilsēta vispār bagāta ar vecām un ievērojamām skolām, bet universitāte uzsākusi savu darbību turpat reizē ar Latvijas universitāti (1921. g.) un tās studentu skaits ir ap 2000. Viktorijas laika celtnēm pievienojušās jaunas stiklā un betonā, kas ar savu augstumu pārveidojušas Lesteras siluetu.

Lestera ir raksturīga Anglijas vidienes pilsēta ar bagātu kultūras un vēstures mantojumu, bet neuzbāzīga un prasās atrodama. Tā ir atturīga pret svešinieku, bet viesmīlīga pret kultūras nesēju un krāšņas tradicijas paudēju. Seno grafistes galvaspilsētu reprezentējot, latviešu svētkos ieradīsies tās lordmērs, ļaujot sava amata ķēdes zelta mirdzumam draudzīgi salieties ar mūsu dziedātāju dzintaru un sudrabu skatuves rampas gaismā.

Dziļi saknota savā zemē un tās vēsturē, glabājot tās kultūru un tradicijas no sendienām cauri romiešu, sakšu, dāņu un normāņu laikiem, Lestera ir īsti angliska, kas ap savu seno serdi apvilkusi vienmēr laikmetīgas izglītības, rūpniecības un pārvaldes gadkārtas. Bet man Lestera ir latviešu dziesmu svētku pilsēta. Man tā ir mūsu karoga apvītais de Monforta koncertnams, no kuŗa tiklab latvietis, kā arī sveštautietis aiziet bagātāks, nesdams daļu Eiropas kultūras mantojuma latviešu krāsu un skaņu rakstā, jausmu par kādas Eiropas tautas nekad neuzdotu cīņu par savu brīvību un neatkarību.

Uzpošanas darbi Ņujorkas draudzes bērnu vasaras nometnē, pa kreisi: talcinieces Irma Zālīte un Lidija Bālēna uzpoš zālīti, pa labi — ziemas postījumi jāsalabo talciniekiem, no kreisās: P. Matsons, J. Bālēns un G. Lucāns. Foto: V. Zālīte

Draudzes atbalsts vecajiem ļaudim

ČAKLI TALCINIEKI ŅUJORKAS DRAUDZES LAUKU IPAŠUMĀ

Ap 125 jūdzes no Ņujorkas pulsētas, Katskilu kalnos atrodas Ņujorkas latviešu draudzes īpašums. Vasarā tur notiek četras divnedēļu perioda bērnu nometnes, tur uzturas vecie ļaudis, gan organizēti, gan privāti. Dažreiz notiek arī kāda sanāksme vai konference, tur pret mērenu samaksu var pavadīt arī atvaļinājumu. Nometnes robežās ir ezers, ko var izmantot laivu braukšanai, peldēšanai un makšķerēšanai. Tur ir sporta laukums, koki, tīrs gaiss, bet dažreiz, varbūt iedomās, spokojas Ripa van Vinkla gars, kas kaut kur kalnos varētu snaust savu garo miegu.

Nometne ir labi iekārtota. Tur ir plaša ēdamtelpa, atsevišķa, liela sarīkojumu telpa, barakas pārgulēšanai, mājas viesu uzņemšanai un veco ļaužu atpūtai. Šovasar nometni kopš 25. maija apņēmušies latviešu students Jānis Ģiga no Albānijas apkārtnes, bet rudenī viņš atsāks studijas un draudzei vajadzēs meklēt citu darbinieku, kas pa ziemu saimniekos nometnē. Dažreiz ziemā sniegs nometnē ir tik dziļš, ka grūti to izbrist, nedēļas nogalēs bieži ierodas slēpotāji. Kaimiņos ir veterānu atpūtas nams Rota, kur vienmēr redzami viesi visos gada laikos.

Dzīvojamās barakas draudze uzcēla talku kārtā, tāpat sarīkojumu un ēdamtelpu. Pavasaros ēkām vajadzīgs remonts. Tad jāsalabo kāds atlūzis dēlis, jāatjauno krāsa, jāpārbauda ūdens piegādes un kanalizācijas sistēma, jāuzpoš apkārtne vasarniekiem. Katru pavasari atsevišķi draudzes novadi nedēļas nogalēs dodas no Ņujorkas uz Katskiliem draudzes īpašuma talkās. Šogad pirmie ieradās draudzes locekļi, kas dzīvo Manhetenas ziemeļos, Bronksā, Vestčesterā vai arī pa daļai Ņudžersijas ziemeļos un Flašingā. „Ziemeļnieki" uz Katskiliem devās gaŗajā nedēļas nogalē no 29. — 31. maijam. Talkā piedalījās 37 draudzes locekļi, no tiem kāds pusducis jaunatnes, bet apmēram puse bērnu vecāku.

Talcinieki salaboja un nokrāsoja ezera mājas sienas, ko laika zobs bija sagrauzis. Mājas augšējais stāvs bija nokrāsots jau agrāk un uzpošanas darbi bija veicami tikai pirmajā stāvā. Trešajā barakā bija jāieliek jauns pamats, jāizgatavo jaunas kāpnes. Telpu iekšpuses krāsošanas darbu veica dāmas. Pie nometnes iebrauktuves uztaisīja jaunu sētu un nokrāsoja saimniecības ēku. Labojumus izdarīja arī ūdensvada sistēmā, kur valsts veselības pārvalde prasīja ievietot jaunus vārstuļus. Ko nevarēja paveikt talcinieki, tas bija veicams uzņēmējiem no tuvējās Tannersvilles pilsētiņas. Ziemeļu novada talku vadīja V. Zālīte no Ņudžersijas. Par talcinieku ēdināšanu rūpējās draudzes ziemeļu novada dāmu komitejas 5 dalībnieces priekšnieces M. Bangas vadībā. Brokastīs bija ne vien spēcinoša latviešu biezputra, bet arī olas ar maizi un kafiju. Vakara stundās talcinieki pārrunāja dienas notikumus nometnē, pārspriežot arī „gudro politiku" un pašu latviešu sabiedriskās lietas.

Nākamie talcinieki pieteicās no Ņudžersijas novada, pievienojoties arī dažiem talciniekiem no Bruklinas, Džamaikas un Kvīnsas novada. Īsi pirms bērnu nometnes sākšanās, 26. un 27. jūnijā, talkā dosies Salas novads.

Šogad bērnu nometnē pieteikto bērnu skaits ir visai liels. Nometnē ir vietas ap 130 bērniem, neieskaitot audzinātājus. Visas vietas jau aizņemtas 2. periodam (no 19. — 31. jūlijam); maz brīvu vietu arī 1. un 3. periodam.

Vecie ļaudis uzturas īpašumā jau kopš 29. maija, kad tur ieradās apmēram ducis draudzes locekļu, vecāki par 70 gadiem. Šā pavasaŗa atpūtu īpašumā organizēs Ņujorkas draudzes Palīdzības fonds, kas maksā par uzturēšanos tiem, kam pašiem ir grūti samaksāt. Nākotnē domāts izkārtot veco ļaužu vasaras atpūtas iespējas plašākā veidā un paredz šadam nolūkam celt atsevišķu ēku. Lai ieceri labāk īstenotu, maija beigās nodibinājās veco ļaužu atpūtas uzlabošanas komiteja, kuŗas priekšsēdis ir bijušais draudzes priekšnieks M. Kļaviņš, bet vicepriekšsēdis Palīdzības fonda vadītāja H. Kļaviņa un locekļi vairāki Palīdzības fonda darbinieki.

Draudzes izlozē 29. maijā ieņemts 5700 dolaru, pie kam ap 5300 dolaru ir atlikums, kas paredzēts nometnes uzlabošanai.

V. Irbe

Jauniešu iesvēte Milvoku ev.-lut. latviešu draudzē, no kreisās: māc. Ed. Putniņš, Rita Petrovska, Andris Blimbergs, Maija Šlēgele un draudzes priekšnieks S. Ritsiks. Foto: A. Dundurs

KĀDREIZ UN TAGAD

(Pārnesums no 2. lpp.)

otrs kāds portorikānis, kas līdz ziņojuma publicēšanas brīdim vēl nebija notverts. Piezīmējams, ka abi skolotāju izvarotāji apmeklē citas skolas un ielavījušies no ārienes tukšajās klasēs pēc mācību beigām. 15-gadīgais nēģerēns 3 gadu laikā jau 7 reizes bijis tiesas priekšā, tagad jau otrreiz par izvarošanu. Šveices laikraksts piebilst, ka pērnajā gadā reģistrēti 287 fiziski uzbrukumi skolotājiem, līdz šim lielākais skaits, bet šāgada janvārī šādu gadījumu jau bijis 39, to vidū: kāds 14-gadīgais iesitis skolotājai sejā; kāds 13-gadīgais rāvis skolotāju aiz matiem pa grīdu. Kāds saniknots tēvs savukārt piekāvis skolotāju, kad tas paskaidrojis, kādēļ bijis spiests tā dēlu sodīt. Ar asiņainām brūcēm un smadzeņu satricinājumu šo skolotāju nācās nogādāt slimnīcā. Lielākoties skolotāji tomēr izvairās celt sūdzību pret uzbrucējiem, bet līdz pārcelt uz citu skolu mierīgākā rajonā. Precētas skolotājas pēc piedzīvotiem uzbrukumiem bieži vien pavisam izbeidz audzināšanas darbu skolā. Pareizāk mācīšanu, jo par audzināšanu modernajā skolā būtībā vairs nevar runāt. Audzināšana, tāpat kā disciplīna un uzvedība, tagad atzīta par brīvības ierobežojumu, kas negātīvi iespaido jaunieša psihisko attīstību un personības izveidošanos...

Lai cik briesmīgi un mūsu vecētēvu jaunības laikā un pašreizējo piecdesmitgadnieku skolas audzināšanas uztverē nesaprotami un neattaisnojami ir šie modernās skolas dzīves notikumi, iekšējs kārdinājuma velniņš tomēr mudina arī cerīgi pavīpsnāt. Latviešu trimdas skolās modernā mācības sistēma tiktāl ieviesusies vēl nav, arī absolūta brīvība skolēniem vēl nav dota, bet tos māca vēl uzvedībā un „spiež" daudzmaz ieturēt disciplīnu un kārtību. Tādēļ latviešu skolās vēl nav iepriekš aprakstīto parādību kā amerikāņu skolās. Bet latviešu skolas nemitīgi žēlojas par jaunu skolotāju trūkumu. Varbūt notikumi Ņujorkas skolās (kādi, jāpieņem, notiek arī citās Ziemeļamerikas pilsētās) aizbēgušās skolotājas, ja viņu vidū būtu arī latvietes, mudinās sākt skolotāju gaitas latviešu skolās, jo tās savā sistēmā tiktāl „atpalikušas", ka skolotājas nav apdraudētas?

Uldis Paipals

Okupētajā dzimtenē

Žurnālā Liesma bija ievietota intervija ar Cēsīs dzīvojošo 76 g. v. tēlnieku, prof. Kārli Jansonu, kuŗš pazīstams kā daudzu Latvijas patstāvības laikā celto pieminekļu autors. Viņa celtī Cēsu skolnieku rotas pieminekļi pie bij. Cēsu pilsētas valdes nama Dārza ielā, Latgales atbrīvošanas brīvošanas piemineklis un citi. Visi šie pieminekļi tagad noārdīti un pats mākslinieks pārslēdzies uz „jaunu daiļradi". Šo pārslēgšanos viņš, pēc pēdējām Liesmas ziņām, esot izdarījis jau tad, kad Kurzemē vēl skanēja šāvieni. Tad Jansons jau sācis darbu pie memoriālā ansambļa Cēsu brāļu kapos, tajos pašos, kur Latvijas neatkarības laikā bija mūsu varoņiem par godu uzcelts sērojošās mātes tēls ar tam blakus kaltiem brīvības cīnītāju tēliem, kas dergušies sarkaniem varasvīriem un tie likuši tos „pazudināt", gluži tāpat, kā vācu okupācijas laikā Kurzemes „valdnieks" barons Medems lika Jansonam nokalt no Jelgavas atbrīvošanas pieminekļa (tas celts par piemiņu pilsētas atbrīvošanai no Bermonta spēkiem) „melno bruņinieku," kuŗu latviešu Lāčplēsis bija uzdrošinājies pārvarēt un piespiest ar kāju pie zemes. Šo pavēli Jansons liedzies izpildīt un Medemam nekas cits neatlika, kā šo darbu uzdot citiem. Kas nokalis brīvības cīnītāju tēlus Cēsu brāļu kapos, nav zināms.

Krievu okupācijas laikā Jansons esot uzcēlis pieminekli „varoņigajiem" komjauniešiem, kādu monumentālu figūru Zemes māte un kā pašu spilgtāko savas mākslinieciski idejiskās izaugsmes apliecinājumu — 1959. g. radīto Ļeņina pieminekli, kas uzstādīts Cēsīs, pilsētas centrā.

Visai interesantas domas Jansons izteicis par dažādiem mākslas jautājumiem. Runājot par sava dēla profesijas izvēli, K. Jansons saka. „Iemānīt mākslas pasaulē ir viegli, bet tāds cilvēks būs nelaimīgs uz mūžu." Jansons savu dēlu nav centies pierunāt, bet viņš izlēmis pats kļūt par tēlnieku.

No Liesmas līdzstrādnieka ciemošanās pie profesora arī uzzinām, ka K. Jansons jau 1919. gadā esot cīnījies sarkanarmijas rindās. . Vēl tērpies karavīra šinelī, viņš esot aiznesis pieteikumu uz Mākslas akadēmiju.

Šķiet, ka Jansona stāsts par karavīra gaitām sarkanarmijā ir jauns atklājums, jo par tādām nekad agrāk nav dzirdēts un diezin vai par tādām bija informēts arī viņa sievastēvs — lielais patriots Auškāps, kuŗu, kā zināms, komūnisti Baigajā gadā deportēja.

„Kad jūs naktī atgriežāties savā dzīvoklī, apsūdzētais jums ar kādu smagu priekšmetu iesita pa galvu," tiesnesis konstatē faktu un jautā: „Kādēļ jūs nesaucāt pēc palīdzības?" — „Es domāju, ka tā ir mana sieva," nomurmina sūdzētājs, pametis bailīgu skatienu uz savu labāko pusi tiesas solos.

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

ŅUJORKA

© Ņujorkas latviešu skautu un gaidu vienības piedalījās skautu dienās Ņujorkā. Grandcentrāles dzelzceļstacijas apakšējā zālē tautisko deju kopa Trejdeksnis trijās priekšnesumu reizēs 5. jūnijā dejoja 16 tautas dejas. Latviešu dejotājiem bija liela piekrišana. Ar dejām uzstājās arī indiāņu un ķīniešu skauti, bet citām tautībām bija atšķirīgi priekšnesumi. Trejdeksnī dejoja 12 pāri Alfreda un Zigridas Gaujenieku vadībā.

© Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes skolu mācības gada nobeigums bija 6. jūnijā. Nedēļu agrāk izlaidums notika Ņudžersijas novada skolā Istoranžā, lai šīs skolas skolēni 6. jūnijā varētu piedalīties bērnu svētkos Priedainē. Izlaidumā Džamaikā skolēni bija iestudējuši ludziņu. Jonkeros izrādīja trīs ainas no N. Kalniņa ludziņas „Rijas zēnu rota". Draudzes priekšnieka vietnieks J. Padegs pasniedza atzinības rakstu skolotājai Aijai Blūmfeldei, kas skolā nostrādājusi 10 gadus, bijusi Ņujorkas draudzes Bronksas skolas pirmā izlaiduma absolvente. Skolu jau otro gadu apmeklē arī viņas meita. Šī skola darbojas jau 20 gadus. F. Kurats, kas skolu vodījis šo laiku, saņēma no vecākiem klingeri, bet skolas bibliotkai vairākas grāmatas. No pirmā izlaiduma ar grāmatas velti sveica Rasma Kalniņa. Mācību nobeigums notika arī Salas un Bruklinas skolā. Visās skolās latviešu pamatskolu beidzēji saņēma balvas-grāmatas par labām sekmēm mācībās vai par labu mācību apmeklēšanu. Arī skautu un gaidu vienības beidzējiem — vienību dalībniekiem pasniedza grāmatas. Īstoranžā uzrunu teica AĻAs priekšsēdis U. Grava. Skolotāja Elfrīda Rafaēla atskatījās uz 50 gadiem skolotājas darbā, atzīmējot 75 mūža gadus. Viņa saņēma skolotāju un vecāku kopīgo velti — seģeni un klingeri.

Toronto gaida...

(Pārnesums no 1. lpp.)

sarīkojuma DV namā notiks īpašs deju vakars ar to pašu ieejas karti, bet 1 dol. maksu tiem, kas sarīkojumā nav bijuši — vienīgi jauniešiem, pašu jauniešu aranžējumā un izkārtojumā, vakara vadītājai esot Baibai Šmitai - Kalējai. Piezīmējams, ka Hamiltonas meiteņu sekstets Rota uzstāsies ar jauniestudētām dziesmām. — Jauniešu sabiedriskās tiesas temats būs „DV nav domājuši par jaunatni". Tiesas priekšsēža „amatā" darbosies BPLA valdes priekšsēdis Uldis Grava, arī viņa priekšsēdētāji, prokurori, apsūdzētie un aizstāvji daļēji jau izraudzīti, bet vārdi lai paliek neminēti; ar tiem publika iepazīsies, tiesā ierodoties. Liecinieki varēs pieteikties arī no publikas. Arī šis būs sarīkojums, kas var interesēt katru jaunieti, kam nav vienaldzīga mūsu sabiedriskā un organizāciju dzīve, kā arī kopīgie centieni mūsu nacionālo uzdevumu veikšanai. — Rakstnieku cēlienā savukārt būs iestarpinātas Toronto vanadžu ansambļa dziesmas A. Plampes vadībā. Svētku ballei kā otra deju kapella, kas rūpēsies par „kartstiem ritmiem" jaunatnei, saligta „Srawberry" ar 4 ģitarām, bungām un dziedātājiem. Svētku norisi skaņu lentē uzņems Amerikas Balss, tādēļ nozīmīgākos izvilkumus vēlāk varēs pārraidīt arī uz okupēto Latviju. Rīkotāji apsver arī globālo dienu notikumu filmēšanas iespējas, pagaidām vēl skaidrojot šīs dokumentācijas eventuālo izmaksu.

Informācijas birojs, kuŗa pārzinātāja ir Dagnija Celma, izkārtojis 1. jūl. pl. 8 rītā kopīgu izbraukumu autobusā uz Nigaras sāveraijiem ūdenskritumiem, paredzot atgriešanos Toronto ap plkst. 4 pēcpusdienā. Protams, izbraukums būs iespējams tikai gadījumā, ja pieteiksies pietiekams interesentu skaits, no kuŗa būs atkarīga arī brauciena maksa. Visiem svētku apmeklētājiem ieteicams jau tagad savās piezīmju grāmatiņās ierakstīt DV globālo dienu informācijas biroja tālruņa numurus, lai katrā laikā varētu gūt vēlamo izziņu: sākot ar 27. jūniju DV namā 465-5225, bet ar 2. jūliju Royal York viesnīcā 864-1844.

Ja dzirdēta neapmierinātība par to, ka kaŗa invalidiem jāpieteicas mēnesi iepriekš brīvbiļešu rezervēšanai, nekāda neapmierinātība nav dzirdēta no aicinātajiem goda visiem, kuŗiem Mirdza Gruzīte goda kartes izsūtīja jau aprīlī, lūdzot līdz 15. maijam paziņot, kuŗus sarīkojumus tie vēlas apmeklēt, lai uz tiem aizsūtītu ieejas kartes, bet pārējiem veltīgi nerezervētu, bet laistu pārdošanā. Tagad ieejas karšu izsūtīšana goda viesiem jau tikpat kā pabeigta un iegūts nepieciešamais pārskats par vietām, kuŗas paliek brīvas. Piezīmējams, ka torontiešu ērtības labā, lai biļetes nebūtu jāpasūtina pie rīcības komisijas kasiera E. Pulciņa Hamiltonā, ieejas kartes jau kopš nedēļām iegādājamas arī DV grāmatnīcā, Latviešu namā Toronto.

Svētku dievkalpojuma (27. jūnijā plkst. 6 vakarā Sv. Jāņa baznīcā) tehniskā kārtotāja pienākumus uzņēmies J. Gailītis. Lielās jundas uzvedumam kā ceturtais dekorātors piesaistīts Uģis Brūveris, bet kārtības dienestu visos sarīkojumos pārzinās V. Jostiņš ar palīgiem un skautiem, darbinieku apzināšanu uzņemoties M. Jonānei.

Kā jau agrāk ziņots, atsevišķās DV darbības zemes atvēlējušas līdzekļus, lai svētkos varētu ierasties arī vairāki jaunieši no citiem kontinentiem, kuŗiem rīkotāji gādās bezmaksas apmešanos. Tagad zināms, ka no Austrālijas kā jauniešu pārstāvis ieradīsies J. Saulītis, no Vācijas Zigrīda Kārkliņa, bet no Anglijas Andra Ozola. Toronto ierodamies gaida arī ilggadējo DV organizācijas priekšnieku un pašreizējo goda priekšnieku Vili Janumu no Vācijas, kuŗa ceļa izdevumus segt apņēmās ASV DV saime jau pērnā gada delegātu sapulcē Detroitā, tāpat globālo vanadžu priekšnieci Mariju Ķeņģi no Anglijas, kuŗas brauciena financēšanu uzņēmušās Ziemeļamerikas vanadzes. Kā Kanadas DV saimes goda viešņu gaida nelaikā sūtņa Dr. Miķeļa Valtera atraitni Ērikiu no Kalgarijas, kuŗa Toronto DV namā iekārtotajam „mūzejam" dāvinājusi daudzus vērtīgus un vēsturiskus eksponātus, vienīgos pasaulē. Viesu vidū būs Rietumvācijas DV valdes priekšsēdis J. Cīrulis ar citiem savas zemes darbiniekiem, tāpat DV saimes pārstāvji no Zviedrijas, bet pavisam maz, cik līdz šim zināms, būs iebraucēju no Anglijas, turklāt pat zemes valdes priekšsēdim J. Frišvaldam. Ievērojot lielo attālumu, jāatzīst, ka viskuplāko delegāciju sūta Austrālijas DV saime, vairāk nekā 10 svētku dalībnieku, kuŗu vidū būs zemes valdes priekšsēdis V. Rolavs, Melburnas nodaļas priekšsēdis A. Kenne, Pertas nodaļas priekšsēdis J. Puriņš, Sidnejas nodaļas pārstāvis V. Tauriņš u. c.

Globālo dienu viesu vidū būs arī citi mūsu nacionālpolitiskie darbinieki no dažādiem kontinentiem, jo Toronto paredzēta Brīvās pasaules latviešu apvienības valdes sēde, kuŗas tehnisko izkārtojumu veic LNAK. Sēde notiks Royal York viesnīcas Nova Scotia zālē 2. jūlijā no plkst. 10 — 5 pēcpusdienā, turpinoties 3. jūlijā no plkst. 1 — 4 pēcpusdienā.

DV 2. globālajām dienām jau esot turpat „durvju priekšā", gandrīz katru vakaru spraiga dzīvība valda arī DV namā, notiekot dažādiem mēģinājumiem, darbiem un citu „lietu kārtošanāru". Tā bija arī 2. jūnijā, kad notika globālo dienu rīcības komitejas prezidija priekšpēdējā sēde, pēc skaita 13.: DV nama galvenajā zālē deju solī vingrinājās Toronto nodaļas tautas deju kopa Daugaviņa, nama pagrabstāvā dziesmas iestudēja jauniešu koris, bet kluba telpās ar korrektūras slejām nodarbojās globālo dienu vadoņa redaktors R. Norītis ar palīgiem, kamēr DV Toronto nodaļas šauraja sēžu istabiņā saspiedās globālo dienu rīcības komitejas sēdes dalībnieki, kuŗā piedalījās priekšsēdis E. Krūka, vicepriekšsēde M. Jonāne, kasieris E. Pulciņš, preses referents A. Vinčels, prezidija locekļi V. Māldere, B. Šmita-Kalēja un V. Šteinmillers, kā arī viesu apmetināšanas pārzinātāja A. Selga, īsāku vai garāku laiku piedaloties arī T. Krūkai, E. Jurševskim, K. Siliņam un V. Liepiņam, kā arī Hamiltonas meiteņu sekstets Rota pārstāvei Valdai Andersonei.

VĒ.

Mūsu mīļā tante un krustmāte

Frida OLAVA

dzim. EIZENBERGA

dzimusi Smiltenes Tiltlejās 1878. gadā,

mirusi 1971. gada 24. maijā ASV.

Viņu mīļā piemiņā paturēs

Lilija, Richards un Tālivaldis Kronbergi un Aina Zūlis ar ģimeni

Pēteris Grods

Pelēkais trijjūgs

DIENU PIEZĪMES

(7. turpinājums)

7. jūnijs. Krievi kļūst rijīgi — prasa Tīringiju un Saksiju. Konjunktūras cilvēku ar pārdodamu dvēseli nekad nav trūcis. Sevišķi kara un pārvērtību laikos, kad ar izdabāšanu un liškību var paglābt dzīvību. Tā Toda organizācijas vietējā grupā, pirms amerikāņu ienākšanas, strādāja kads holandietis, ar partijas karti kabatā. Ie'nākot okupācijas karaspēkam, viņš pārsviedās tā pusē, uzmetoties par apstākļu un cilvēku labu zinātāju Bronnas apkārtnē. Bēgļi viņu nevarēja ne tikai kā saprast, bet jo vairāk neciest viņa liškīgās izdarības. Kādā brīdī viņš palaida valodas, ka Bavariju visā drīzumā okupēs krievi. Tas tā satrauca prātus, ka bijām gatavi nolinčot šo hameleonu.

12. jūnijs. Vācu bēgļi no Briksas stāsta, ka krievi kopā ar čechiem dzen orģijas un izdara slepkavošanu. Nošauts amerikāņu komandants Pilsenē, uz kurieni arī virzas kāda amerikāņu armijas grupa. Par Tīringu un Saksiju vēl nav īstas skaidrības.

14. jūnijs. Skaistā Vagnera pilsēta Baireita, kas slavena ar saviem svētku spēlēm, pārversta drupās. Tajā nebija nedz karaspēka, nedz nocietinātu līniju, kara rūpniecības. Bet karš ir nežēlīgs un bieži noārda to, kam nav nekādas nozīmes vai svarīguma kara vešanas gaitā. Arī mūsu atmiņā uzraušas dziļas sāpes: paiet četri gadi kopš baigās jūnija nakts. Nezvērs atkal glūn mūsu acu priekšā. Bēgt no tā līdz pēdējai iespējai ir mūsu apņemšanās.

19. jūnijs. Poļu emigrantu valdības galva paskaidro, ka līdz 21. jūnijam krievu armijai jāatstāj Polijas territorija un jātiek restaurētai poļu brīvvalstij ar 1939. gada robežām. Polijā operē partizānu grupas „Sokol". Londonas poļu valdības pārstāvjus Stančiku un Mikolaičiku Maskavas lidostā sagaida angļu un amerikāņu sūtņi, bet no krievu puses kāds zemāks ārlietministrijas ierēdnis (un ne Molotovs!). Poļu Londonas prese paskaidro, ka runa par Polijas brīvvalsti var būt tikai tad, kad būs izpildīti divi priekšnoteikumi: 1) krieviem jāatstāj Polijas territorija un 2) jāatved atpakaļ uz Sibiriju aizvestie poļu tautības piederīgie. Bet tai pašā laikā Maskavā tiesā 16 poļus, paredzot tiem augstāko soda mēru. Poļu strādnieki protestē.

Vakar atkal izvācāmies, jo ciema skolā novietojas amerikāņu karavīri. Tā Bronnā izdzīvojām četras adreses.

21. jūnijs. Ierodas karaspēka grupa, ap 120 vīru, ar 8 zenītlielgabaliem un 8 zenītložmetējiem. Kādam nolūkam — neznām. Amerikāņu karavīri ir ļoti mazrunīgi. Viens tomēr prot vāciski un jautā, vai tālu Čechoslovakijas robeža un vai mēs no krieviem daudz cietuši?

22. jūnijs. Jau četri gadi, kopš sākās vācu - krievu karš. Trijos no tiem bijām paglābti no Staļina ķetnām, tagad asinssuņi atkal rej un uzglūn nepilnus 100 kilometrus no mums. Tā ilgojamies māju, ka nevaram vairs miera rast savām vēlmēm. Bet bez kara tas nevar notikt. Arī to mēs gaidām tāpat kā 1941. gadā.

23. jūnijs. Zāļu vakars. Sēdam uz akmens sētas, kuras aizmugurē sliesas mēslu krātuve. Gaiss sīc no odiem un mušām. Tāda ir vasara Bavārijas ciemā. Zāļu vakarā saņemam jaunās pārtikas kartiņas ar samazinātām maizes, sviesta un gaļas devām. Drīz jau laikam ēdīsim zāli un zemi.

Zāļu vakara aina dzimtenē ir spēks, kas mums neļauj sabrukt. Tai līdzi ticība, ka reiz atkal ieraudzīsim savu dzimteni, jeb arī būsim projām no vācu zemes, kādā citā svešā malā, kur ignorance rāmāka. Vācieši jau aizmirsuši, ko esam devuši cīņai pret komūnismu. Tad mēs viņiem bijām sabiedrotie, palīgi un līdzgaitnieki. Tagad — laukā izmetamas lauskas.

26. jūnijs. Dzeguzīte nokūkoja Veidenšteinera mežā septiņdesmit septiņas reizes. Vai pēc tik dienām būsim mājās, jebšu tas mana mūža gadu kūkojums?

28. jūnijs. Pie pārbrauktuves Nirnbergas autoceļam mani aiztur amerikāņu militārās policijas patruļa, jo vēl līdz šim mums nav izdotas pases angļu valodā. Mani ierauj bruņotā auto un noved uz Pegnicu. Tur izdara policijas izziņu, pēc tam aizved uz militāro pārvaldi, kur atkal skaidro manu personību, līdz beidzot man iedod bezzīmoga apliecinājumu ar grūti salasāmu pa rakstu — varu uzturēties Pegnicas apriņķī līdz 15. jūlijam, kad izdos jaunas pases. Piedzīvojums nav diezcik patīkams.

2. jūlijs. Baireitā jau nodibināta un darbojas Latviešu nacionālā komiteja, kuras telpās izlikta sūtņa K. Zariņa vēstule. Tajā, cita vidū, teikts, ka mūs krieviem neizdos, ka zināmas organizācijas rūpējas par financiālu atbalstu bēgļiem. Vēstule uzmundrinoša, jo nobeidzas vārdiem: „Lai Dievs dod spēku un izturību iziet cauri visiem pārbaudījumiem, līdz atkal radīsies iespēja atgriezties mūsu mīļā dzimtenē. Es un mani darba biedri — mēs darām visu, ko varam." Pegnicā nodibina Baireitas latviešu nacionālās komitejas nodaļu.

8. jūlijs. — Pastaiga uz Potenšteinu, kur savā laikā bija novietojies vācu SS vienību garnizons. Kā apmāti gaidām sadursmi starp rietumiem un austrumiem. Kāds gan tam pamats? Varbūt mūsu ilgas pēc atgriešanās kļuvušas neapvaldāmas? Mācītājs Rožkalns notur dievkalpojumu latviešiem Baireitā. Garastāvoklis pacilāts. Vienīgi krievu komisāri uzmācas ar aicinājumu atgriezties dzimtenē, un kādas vispār mums varot būt latviešu komitejas, ja mūsu zeme krievu okupēta.

9. jūlijs. Augstākā padome Latvijā piespriedusi nāves sodu slavenajai 19. divīzijai. Tūkstošiem latviešu bērnu nosūtīti „atpūtā" uz Krieviju... Vai vēl skaidrāk raksturojama mūsu tautas iznīcināšana? Vai uz mūsu svētās dzimtenes zemes nepārcelsies čuvašu bari no Iekškrievijas? Jo triju lielo konferencē viens dienas kārtības punkts — tautu apmaiņa. Vai mēs tur būtu iekalkulēti? Spēkā taču angļu valdības oficiāls paskaidrojums sūtnim Zariņam, ka mūs piespiedu kārtā neizdos.

14. jūlijs. Turku ārlietu ministram svarīga apspriede Londonā. Ass angļu uzbrukums krieviem par badu Berlīnē. Grieķu nacionālisti sit komūnistus — krievi nobažījušies. Dr. A. Valdmanis pa otram lāgam ģen. Eizenhauera galvenajā mītnē. Angļu tanku masu apvienošana starp Bremeni un Vircburgu. Krievi min vārdā amerikāņu žurnālistus, kuri aģitē par karu starp rietumu sabiedrotiem un Krieviju. Daļa vācu lidotāju piesakās dienestam angļu - amerikāņu spēkos un izmēģina lidmašīnas. Veldenšteinera mežā ieriko apmācības laukumu bumbu nomešanā.

16. jūlijs. Amerikas senātā pieņem Atlantijas chartu. Anglija steidzina vācu kara gūstekņu atlaišanu. Krievi Saksijā sadala lielās saimniecības. Par Latviešu nacionālās komitejas priekšsēdi Baireitā ievēl mag. iur. B. Albatu, bet kādu dēkaini un denunciantu, kurš šo posteni kārojis, apcietina. Pēc laikrakstu ziņām, poļu emigrantu valdību likvidē un Varšavas valdību, kam krievu svētība, atzīst vairākas lielvalstis.

17. jūlijs. Potsdamā sākta vēsturiskā trīs lielo konference. Tās priekšvakarā notikušas apspriedes starp Trumenu un Čērčilu. Krievi it kā sūtot daudz labības uz Poliju, tā tad, mantas, kuru viņai pašai nav. Vispārējas vēlēšanas Polijā nav izvedamas, kamēr poļi no ārzemēm nav atgriezušies mājup. ASV prezidents Trumens prasīšot krievu palīdzību cīņai pret Japānu. Negribas ticēt, jo amerikāņi paši japāņu cietzemes tuvumā un apšauda to jūras lielgabaliem. Eiropa, šķiet, apmierināta ar Potsdamas konferenci, kaut tai pašā laikā baidās, ka neuzliesmo jauns pasaules karš. Čechi resp. viņu komūnisti rada ekscesus, apšaudot amerikāņu virsniekus. Krievi neizlaiž kara gūstekņus, tāpat amerikāņi neļauj tiem atgriezties uz krievu zonu. Nepatikams incidents uz Saksijas robežas starp amerikāņiem un sarkanarmiešiem.

22. jūlijs. Bronnas ciema vācieši saņem okupācijas varas izsniegtās pases, bet ārzemnieki — nē. Ciema pārvalde nedod pārtikas kartītes tiem, kas atsakās iet lasīt kāpurus kartupeļu laukos...

Ciemos kāds lietuvju izcelsmes amerikāņu karavīrs. Viņš atnes lielu žūksni dažādu ziņu ar tikpat dažādu ticamību: Kara nebūs. Potsdamas konference liek krieviem atstāt Baltijas valstis. Tās atgūs patstāvību kā demokratiskas republikas. Latvija paliek kā transitvalsts. Smetona lietuvjiem sastāda kabinetu un ar to atgriezīsies mājās. Sabiedrotie Polijai izrauga provizoriskās valdības vietā nacionālo. Somija iegūs patstāvību kā demokratiska republika. Visiem latviešiem jāvirzās caur nometnēm, kas tos, sadalot grupās, nosūtīs uz dzimteni. Domājams, arī latviešiem top sava valdība no Amerikā, Anglijā un, varbūt, arī Vācijā dzīvojošām ievērojamām personībām. Pastāv līgums starp krieviem un amerikāņiem par atsacīšanos lietot bruņotu varu pret jebkuru citu valsti. Krievi nonākuši vislielākā saimnieciskā atkarībā no amerikāņiem. Komūnismu nožņaugs saimnieciski, jo amerikāņi par ieroču aizdevumu krieviem ieguvuši koncesijas uz naftu, izrakteņiem etc.

28. jūlijs. Pirmais gads pagājis, kopš atstājām savas mājas un tuviniekus. Mums ir instinktīva nojauta, ka pār dzimteni klājusies tumša nakts. Visu laiku svešumā ilgas pēc dzimtenes mūs tirdījušas un sāpinājušas. Diendienā kā murgs mūs mācis jautājums: kas notiks ar mums? Vai ceļš uz dzimteni slēgts? Vai mums draud emigrantu liktenis, tāds pat, kā savā laikā krievu inteliģencei, kas, bēgdama boļševisma, nokļuva Francijā un tur strādājot nepiemērotu darbu, gaidīja uz atgriešanās iespēju un beigās mira kā viesnīcu kalpotāji, ielu slaucītāji un laikrakstu iznēsātāji? Grūti uz to atbildēt. Bet atbilde var būt vienīgi mūsu ticībā, ka tas nenotiks un ka caur kaut kādu spraudziņu pasaules lielceļos atradīsim sev cilvēcīgu nākotni. Kopš sabiedrotie uzveikuši Vāciju, reālitātes nedod cerību atpakaļceļam. Vismaz pagaidām nē. Eiropas likteņa izšķiršana pie zaļā galda vēl nav notikusi. Un ja arī tā notiks, tad rezultāti vēl kādu laiku tīsies miglā, līdz tie nāks pasaulei zināmi Baireitā iegūstam oficiālas ziņas par latviešu bēgļu stāvokli un izredzēm. Tās nebūt nav daudzsološas un tumšs plīvurs klāj mūsu liktenceļus kā svešumā tā dzimtenē. Šīs ziņas fiksētas Sarkanā Krusta pilnvarnieka R. Liepiņa norādījumos, kādas tas sniedzis 21. jūlijā, apmeklējot bēgļu nometnes, kā arī ievācot ziņas par latviešu likteni no citiem avotiem. Un tās ir: latviešu leģionāru liktenis, kuri piespiedu kārtā bija iesaukti armijā, nav vēl nokārtots. 19. divīzija, kas tik varonīgi aizstāvēja Kurzemi, daļēji iznīcināta. Kas vēl mēģinājuši bēgt uz Zviedriju, jūrā noslīkuši. Klīst valodas par latviešu kopēju izvietošanu aiz Reinas, kas latviešu raksturam pilnīgi nepieņemams. Dzīve nometnēs nav tēlojama rožainās krāsās. Latviešu rakstura jaunās īpašības sākušas ārdīt tik ļoti te nepieciešamo tautas vienprātību un sadarbību, ka, piem. Zviedrijā bijis jāiejaucas presei.

(Turpinājums sekos)

LŪDZU, KLAUSIETIES

raidījumu 15. GADA GĀJUMĀ Toronto Latviešu misijas radio

BRĪDIS AR DIEVU

katru svētdienu, no pl. 9 — 930

Niagaras WHLD raidstāti (viļņis 1270)

Informācija: tālr. Toronto 231-4218.

KANADAS BAZNICAS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv. Jāņa draudze, telefons 921-3327, 200 Balmoral Avenue.

Sv. Jāņa draudzes dievkalpojumi notiek regulāri katru svētdienu plkst. 11 dienā draudzes baznīcā, bet svētdienas skolas mācības notiek plkst. 10.30 ar svētbrīdi.

27. jūnijā, plkst. 18.00 Varoņu piemiņas dievkalpojums archibīskapa A. Lūša vadībā. Dievkalpojumā ienesīs visus brīvībā iznestos bijušos kauju karogus. Piedalās: DV vīru koris un kopkoris, komponists Imants Sakss, diriģenti Austra Plampe un Arnolds Saulīte.

Mācītājs A. Cops, 38 Balaby Cr., Don Mills. Tālrunis 449-4097.

Sv. Andreja draudze, tel. 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

20. jūnijā plkst. 3 dievkalpojums.

26. jūnijā Līgo svētki Sidrabenē.

27 jūnijā plkst. 11 dievkalpojums Sidrabenē.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Avenue.

20. jūnijā, plkst. 11 dievkalpojums Tālavā.

HAMILTONĀ

Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., S.

20. jūnijā, plkst. 11 dievkalpojums ar dievgaldu.

MONTREALĀ

Māc. A. Voitkus, 3430 Rosedale Avenue, Montreal 28 P. Q. Telefons HU 9-3224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Avenue.

20. jūnijā dievkalpojuma nebūs.

27. jūnijā dievkalpojums plkst. 1.30 p.p. baznīcā.

Dievkalpojums angliski — svētdien, 13. jūnijā, plkst. 9,30 no rīta.

Izņemot iesvētību un kapu svētku dievkalpojumus — visi dievkalpojumi notiek igauņu ev.-lut. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Ave.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Ph. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut.Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā, 400 Sparks ielā.

Līgo vakars „Spriditos" 19. jūnijā.

Jaunatnes iesvētīšana paredzēta 27. jūnijā plkst. 2 pēcp. Sv. Pētera baznīcā.

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

19. jūnijā — plkst. 7 vak. Toronto latviešu katoļu lauku īpašumā Mežciemā Jāņu sarīkojums ar Birutas Senkēvičas uzvedumu „Līgo liksme Mežciemā" un Dižanča piedalīšanos.

26. jūnijā — Sidrabenē Līgo svētki ar uzvedumu pēc Mērnieku laikiem „Jāņu vakars Slātavā".

Latvijai mūžam būt!

Pulcēsimies

KOPĀ AR DAUGAVAS VANAGU ORGANIZĀCIJAS BIEDRIEM 2. GLOBĀLAJĀS DIENĀS NO 26. JŪNIJA LĪDZ 4. JŪLIJAM TORONTO!

DAUGAVAS VANAGU ORGANIZĀCIJA KANADĀ IELŪDZ APMEKLĒT:

VAROŅU PIEMIŅAS DIEVKALPOJUMU

svētdien, 27. jūnijā, plkst. 18.00 Sv. Jāņa baznīcā archibīskapa Arnolda Lūša vadībā. Dievkalpojumā ienesīs visus brīvībā iznestos kaujas karogus. Piedalās: DV vīru koris un Toronto vanadžu ansamblis, komponists Imants Sakss, diriģenti — Austra Plampe un Arnolds Saulīte.

DARBA SĒDES:

no pirmdienas, 28. jūnija līdz ceturtdienai, 1. jūlijam visās Daugavas vanagu organizācijas darbības nozarēs.

Piektdien, 2. jūlijā, Centrālās valdes sēde. Visas sēdes atklātas, notiek DV namā.

Piektdien, 2. jūlijā no plkst. 10.00—17.00 un sestdien, 3. jūlijā no plkst. 13.00 — 16.00 Brīvās pasaules latviešu apvienības valdes sēde Royal York viesnīcas Nova Scotia Room.

REFERĀTUS UN FILMAS IZRĀDI:

otrdien, 29. jūnijā plkst. 20.00, DV namā, Dr. L. Skultānes-Zariņas „Morāle un padomju režīms." Ieeja $1.50.

Trešdien, 30. jūnijā, plkst. 20.00 un 22.00, Jarvis Collegiate, filmas „Latvija 50 gados" pirmizrāde Kanadā. Ieeja $3.00.

Ceturtdien, 1. jūlijā, plkst. 20.00, DV namā, Mag. Jur. V. Skultāna „Jaunākie atklājumi par mūsu neatkarības bojā eju 1939./1940. g. Ieeja $1.50.

Latviešu skolu audzēkņiem ieeja brīva.

SACENSĪBAS SPORTĀ:

Piektdien, 2. jūlijā—VĪRIEŠU VOLEJBOLĀ — no plkst. 17.00 — 22.00 Jarvis Collegiate: Ročestras, Bostonas, Hamiltonas DV sporta klubi un Montrealas latviešu sporta klubs.

JAUNATNES BASKETBOLĀ — ASV meistars (Čikagas DV sporta klubs) ar Kanadas sastādīto.

Sestdien, 3. jūlijā:

Plkst. 9.00 ŠAUŠANAS SACĪKSTES, Hunter's and Anglers' Association šautuvē, Ancaster, Ontario. (1 jūdzi dienvidos no 403. lielceļa pie Hamiltonas).

Plkst. 9.30 vīriešu VOLEJBOLA sacīkšu noslēgums.

SIEVIEŠU VOLEJBOLĀ — ASV meistarkomanda „Sigulda" no Vašingtonas ar Kanadas sastādīto.

BASKETBOLĀ — starp ASV meistarkomandu (Saginavas sporta klubu) un Kanadas meistaru (DV sportu klubu).

Plkst. 11.00 ŠACHĀ DV namā.

Plkst. 14.00 FUTBOLS — Broadview YMCA, sacentīsies ASV meistars, Ņujorkas DV sporta klubs ar Kanadas meistaru, DV sporta klubu.

Ieeja — pieaugušiem $1.50, jauniešiem līdz 18 g. $1.00, pamatskolēniem—brīva.

IZSTĀDES:

piektdien, 2. jūlijā, plkst. 19.00 TĒLOTĀJAS MĀKSLAS IZSTĀDES atklāšana.

Sestdien, 3. jūlijā, plkst. 10.00 NUMIZMATIKAS IZSTĀDES „Latviešu karavīrs" atklāšana.

Darbi abām izstādēm apskatāmi sestdien un svētdien, 3. un 4. jūlijā Royal York viesnīcas telpās.

Vēsturisko pieminlietu krātuve DV namā apskatāma, sākot ar 28. jūniju.

SARĪKOJUMUS UN UZVEDUMUS:

piektdien, 2. jūlijā, plkst. 20.00 — JAUNATNES SASAUKŠANĀS DZIESMĀ, DZEJĀ UN DEJĀ Royal York viesn. koncertzālē. Piedalās: jauniešu kopkoris (Otavas, Montrealas, Milvoku, Toronto, Hamiltonas, Sv. Katrīnām, Londonas), apv. kokļu ansamblis K. Staško vadībā, meiteņu sekstets „Rota", diriģente Alma Skudra-Kārkliņa,TLB deju kopa „Dižďancis", DV deju kopa „Daugaviņa", dziedātāji - ģitaristi Valda Āvika (soprāns) un Arnis Akselis (tenors) no ASV. Jautri īsuzvedumi jauno aktieru izpildījumā.

Pēc programmas deja T I K A I jaunatnei DV namā.

Ieeja koncertā $2.50, virs 35 gadiem $1.00 piemaksa. Jauniešu koncerta biļete derīga arī dejai. Ieeja tikai ballē $2.50.

Sestdien, 3. jūlijā, plkst. 14.00 — TEĀTRA IZRĀDE, DV teātris Kanadā, Molnāra komēdija. „Spēle pilī", Bickford Collegiate. Rež. Hugo Miķelsons. Dekorātors Valdis Vare. Ieeja $4.00 un $3.00.

Plkst. 18.00 „KANAKU VAKARS" Royal York viesnīcas koncertzālē. Piedalās: DV vīru koris, mūzikālais vadītājs komponists Imants Sakss, diriģents Arnolds Saulīte, DV teātris Kanadā, E. Ošiņas-Bērziņas baleta skolas audzēkne Zane Ezera, solistes — soprāns Dace Kārkliņa, alts — Mirjama Bērziņa un Peter Dymont orķestris. Režisors Dzintars Pūpēdis, dekorātors Kārlis Bērziņš. Ieeja $3.00.

Kanaku vakaru vadīs aktieris Edgars Ābele.

Plkst. 20.30 DIŽBALLE — Royal York — deja divās zālēs, 2 orķestri, veco un jauno gaumē: „Peter Dymont" un „Strouberry" Galdiņi iepriekš rezervējami pie M. Jonānes jaunkundzes, tel. 536-5235. Ieeja, ieskaitot vietu pie galdiņa, $5.00 no personas.

Svētdien, 4. jūlijā — plkst. 10.00 — 25 GADU DARBĪBAS ATCERES SVĒTKU AKTS UN KONCERTS.

Piedalās: DV kultūras balvas laureāts, komponists Jānis Norvilis, koris „Daina", diriģente Alma Skudra-Kārkliņa. Atskaņos J. Norvija DV 25 gadu darbības atceres sacensībās godalgoto darbu izlasi „Gadskārta latvju dainās". Dueti — soprāna Daces Kārkliņas un tenora Imanta Baruša izpildījumā. Ieeja $2.50.

Plkst. 16.00 — LIELĀ JUNDA — LIELUZVEDUMS „TĒVU ZEME" — veltīts latviešu karavīram visos laikos. Režisors Reinis Birzgalis. Piedalās Amerikas latviešu teātra Bostonas ansambļa un DV teātra Kanadā aktieri. Palīgrežisors Ernests Jurševskis. Par skatuves dekorātīvo ietērpu rūpējas mākslinieki Arnolds Nulītis, Valdis Vare un Uģis Brūveris. Jāņa Līgera un Vernera Ciņa foto uzņēmumi projecējumiem uz ekrāniem. Līdzās aktieru runātajam dzīvajam vārdam skaņas un gaismas efekti. Skaņu meistars Imants Ķipis, gaismotājs Valdis Turķis. Dziesmas DV vīru koŗa izpildījumā. Ieeja $5.00, $4.00 un $3.00.

Sarīkojums notiks Royal York viesnīcā.

Rakstnieku cēliens

SVĒTDIEN, 4. JŪLIJĀ, pl. 3.00

Royal York viesnīcā

solās būt sevišķi intriģējošs, ņemot vērā izdevību redzēt, dzirdēt un pašiem vērtēt jauno, vēl nekur nepublicējušos Daugavas vanagu organizācijas 25 gadu darbības atceres literāro darbu sacensībās godalgoto dzejnieci — torontieti.

Iesūtīto dzeju krājumu vērtēja DV ideoloģiskās nozares vadītājs un DV priekšnieks Vilis Hazners, Jānis Bičolis, Jānis Kadilis, Anšlavs Eglītis un Kārlis Rabācs, tāpēc nevarētu būt ne mazāko šaubu par vērtējuma nozīmi un pareizību. Minētie žūrijas komisijas locekļi atzinuši, ka dzeju krājums „ir ar savu noteiktu personības zīmogu, ir oriģināls, īpats formā un saturā, kaut kas latviešu dzejā jauns."

Godalgotā dzejniece pieskaitāma to kluso un kautrīgo latviešu daļai, kas tēvzemes mīlestību un brīvības cīņu garu nes dziļi sirdī, pārciešot un pārdzīvojot tās likteni varbūt sāpīgāk kā tie, kam drosme cīnīties, savas jūtas un pārliecību skaļi deklarējot.

„Es nekad neraudu par savām personīgajām likstām," saka dzejniece, „bet man vienmēr saskrien asaras acīs, raugoties Latvijas karogā un klausoties mūsu tautas lūgšanā."

Uz jautājumu, kādēļ viņa tieši šai gadījumā iesūtījusi savu dzeju krājumu, dzejniece atbildēja: „Tikai patriotisku iemeslu dēļ. Nauda man nav svarīga. Par to, ka manas dzejas guvušas tik ievērojamu vīru atzinību, man ir ļoti liels prieks."

Rakstnieku cēlienā galvenokārt piedalīsies viesi no ASV: Valdis Krāslavietis, Hugo Puriņš, Aina Kraujiete, Kārlis Ķezbers, Valentīna Hermane, Hermanis Kreicers. Kanadas Preses kopu pārstāvēs tās priekšnieks — dzejnieks Modris Lorbergs, bet jauno paaudzi — Baiba Šmita-Kaleja un Jānis Kļaviņš. Cēlienu ar dziesmām kuplinās Toronto vanadžu ansamblis Austras Plampes vadībā, norisi vadīs Tonija Krūka.

SARĪKOJUMU VIETU ADRESES:

Royal York viesnīca — 1 Front St.

Sv. Jāņa baznīca — 200 Balmoral Ave.

DV nams — 125 Broadview Ave.

Jarvis Collegiate — 495 Jarvis St.

Bickford Collegiate — 777 Bloor St. W.

YMCA — 275 Broadview Ave.

Daugavas
Latviešu namā 491
Dar

LATVIEŠU NAMS
491 College St., Toronto 174
izīrē
telpas
sarīkojumiem ■ viesībām
● klāj viesību galdus ●
Tel. 922-2931

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā iepriekš pieteicoties pa tālr. LE 5-5555, Toronto

apdrošināšana plus
VALD. BEBRIS
1658 VICTORIA PARK AVE. SCARB
TEL. 759-6266

VAJADZĪGAS
enerģiskas
personas
Darbs pašu apvidū
PILNAM VAI DAĻĒJAM
darba laikam.
Neierobežota izpeļņa vīriešiem un sievietēm ar automašīnām. Liela iespēja izpeļņai. Interesanta komisija par pārdoto preci, materiāliem un pakalpojumiem. Izdevība iegūt augstāko ienākumu.
Zvanīt Larry—694-3389, Toronto
ELECTRO LUX Canada Ltd.
1476 Kingston Rd. Toronto.

Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
436 Roncesvalles Ave.
LE3-7954
York Chapel
2357 Bloor St. W.
Parkošana abās bēru māj

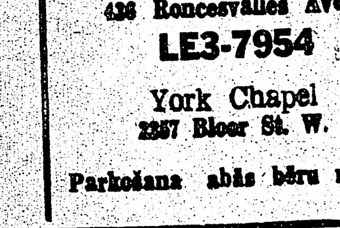

PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums
YONGE MEMORIAL LT
2019 Yonge St., Toronto
(Starp Eglinton un Davisv
487-2147, vakaros 445-895
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

Be
Ideāla mak
Vasarn
Lūdzu zvaniet neka

Piedāvā dāvanām un pašu vajadzībām:
Daugavas Vanagu Grāmatnica
Latviešu namā 491 College St., Toronto 174, tālrunis 921-7121
Darbdienās no plkst. 12—8 vak., sestdienās no 9—1 dienā
GRĀMATAS, visjaunākos izdevumus ieskaitot
KERAMIKU
KOKA IZSTRĀDĀJUMUS — pūra lādes, ikīvjus, svečturus, standartiņus
AUDUMUS — sedziņas, spilvenus, grāmatu zīmes
ĀDAS IZSTRĀDĀJUMUS — atslēgu maciņus, naudas makus, albumus, viesu grāmatas, adrešu grāmatas, grāmatu zīmes
LATVIEŠU SKAŅU PLATES
APSVEIKUMU KARTĪTES
Apskatiet — varbūt kas noderi

LATVIEŠU NAMS
491 College St., Toronto 174
izīrē telpas
sarīkojumiem ■ viesībām
● klāj viesību galdu ●
Tel. 922-2931

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā iepriekš pieteicoties pa tālr.
LE 5-5555, Toronto

BB
apdrošināšana plus
VALD. BEBRIS
1656 VICTORIA PARK AVE. SCARB
TEL. 759-6266

VAJADZĪGAS enerģiskas personas
Darbs pašu apvidū
PILNAM VAI DAĻĒJAM darba laikam.
Neierobežota izpeļņa virlešiem un sievietēm ar automašīnām. Liela iespēja izpelņai. Interesanta komisija par pārdoto preci, materiāliem un pakalpojumiem. Izdevība iegūt augstāko ienākumu.
Zvanīt Larry—694-3389, Toronto
ELECTRO LUX Canada Ltd.
1476 Kingston Rd. Toronto.

Estu 874
Turner & Porter
APBEDIŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
426 Roncesvalles Ave.
LE3-7954
York Chapel
2287 Bloor St. W.
Parkošana abās bēru mājās

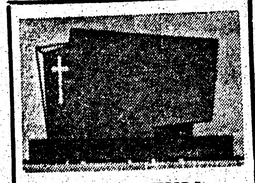

PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums
YONGE MEMORIAL LTD.
2919 Yonge St., Toronto 7
(Starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-3958
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

Nikolajs Lideks

Aiz dzeloņdrātīm

NO KARAVĪRA ATMIŅU KRAJUMA

(Nobeigums

Nometnē organizējās vairāki koŗi, bet beigās priekšgalā izvirzījās „Dziedonis" ar diriģentu Balodi. Koris ieguva pat flegmatisko angļu piekrišanu. Koristi tika novietoti atsevišķā barakā, un tiem izsniedza pat vienveidīgas drēbes. Šo vīru centība bija tiešām apbrīnojama. Viņi vingrinājās katru dienu. Arī pēc atgriešanās Vācijā koris turējās vienkopus un brauca koncertēdams pa visām bēgļu nometnēm.

Mūsu barakā vispatikamākais laiks bija pēc apgulšanās. Bija nodibinājusies zināma kārtība, kuŗa tika stingri ievērota. Tūlīt pēc gaismas izdzēšanas savu ziņojumu sniedza vītn. Palcmanis — barakas pērtikas saņēmējs un daiītājs — par nākošā dienā paredzēto uzturu devu. Pēc tam ltn. Šimanis atreferēja ziņas, kuŗas viņš pa dienu bija savācis gan no laikrakstiem, gan citādā ceļā. Kā nākošais uzstājās CBB (centrālais baumu birojs) vadītājs ltn. Vāvere. Tā uzdevums bija pa dienu savākt visas nometnē klīstošās baumas un tās vakarā atstāstīt. Tā kā baumu nekad nebija trūkums, tad Vāverem bija visplašākais darba lauks. Baumas viņš sagrupēja tā, ka pilnīgi pretrunīgās sekoja viena otrai, pie kam katra, protams, nāca no „pilnīgi drošiem avotiem". Tā bija, tā sakot, vakara „oficiālā daļa", pēc kuŗas katrs varēja kaut ko ziņot no sevis. Te nu bija vieta humoram un visādiem jokiem. Jāsaka, ka mūsu barakā valdīja laba saticība un draudzība. Ja kādi uzsāka strīdu, tad pārējie tūlīt sacēla trokšni un strīds bija jāizbeidz. Šīs vakara pļāpāšanas dažreiz ievilkās diezgan vēlu un mūs pārcēla it kā citā pasaulē.

Tā kā nāves gadījumi no bada un sala vairojās, komandants pavēlēja sevišķi novājējušos ievietot atsevišķās barakās. Vispirms tādus pārbaudīja mūsu ārsts un tad sūtīja pie angļu ārsta. Virsmeku vidū bija diezgan daudz novājējušo, bet žīdu tautības nometnes ārsts ciniski atbildēja, lai griežamies pēc palīdzības pie Himmlera un nevienu no mums par novājējušu neatzina. No kareivjiem mūsu nodaļiņā, par spiti rūpīgai sijāšanai, izdarīja tas pats ārsts, tomēr salasīja divas pilnas barakas, t. i. pāri par 300. Jāpiezīmē, ka tie bija jau uz nāves sliekšņa, kaut gan novājējuši bijām visi, atskaitot pavārus, strādniekus angļu un beļģu virtuvēs un vienu otru izmanīgāku „tirgotāju". Šiem atsevišķi izdalītajiem tika uzlabots uzturs, jo angļi ļoti tomēr bija satrūkušies, ka miršanas gadījumu ir par daudz.

18. janvārī nometnes komandants oficiāli paziņoja, ka tuvākās dienās mēs tikšot atbrīvoti un kā civilisti nosūtīti uz Vāciju. Prieks par šo paziņojumu bija liels, taču termiņš „tuvākās dienās" bija gumija, ko varēja stiept pēc patikas. Tā tas arī izrādījās.

Janvāra beigās, kad lielākais sals bija jau pašaban pāri, katram izsniedza otru segu, pāri zeķu un kreklu.

Februāra sākumā atkal oficiāli paziņoja, ka pirmais ešelons no trešā nodaļiņuma atiet 5. februārī. Pienāca minētais datums, bet tad atkal paziņoja, ka braukšana uz pāris dienām atlikta. Pagāja tās un par braukšanu vairs netika runāts.

Kādā sestdienā virsniekiem paziņoja, ka pirmdien, plkst. 8.30 mums visiem jānostājas alfabētiskā kārtībā pie nometnes vārtiem. Bez tam jāsastāda mūsu saraksts tādā pat kārtībā divos eksemplāros. Radās pārliecība, ka gaidāms kas sevišķs, kā tas tādās reizēs parasts. Bija arī visādi mīnējumi par gaidāmo. Noteiktā laikā un noteiktā kārtībā nostājāmies pie nometnes vārtiem. Tieši pēc stundas gaidīšanas, plkst. 9.30 mums lika grupās pa desmit ienākt komandantūras kancelejā. Tur mums katram izsniedza pa gabaliņam zobu ziepju, par kuŗu saņemšanu bija jāparakstās divās vietā, pie kam mums paziņoja, ka par šo „kantīnes devu" tiek atvilkti 6 pensi. Mēs varējām ļet, mājās. Mēs bijām saņēmuši „kantīnes devu.".

Arī februārī vēl pieturējās sals, kaut gan parasti ap šo laiku Beļģijā vienmēr esot jūtama pavasara tuvošanās. 22. februārī mums katram izsniedza divus guļammaisus — segas. Ja tie būtu izsniegti oktobrī, mums būtu aiztaupīts daudz ciešanu. Tagad tiem bija māza nozīme.

Jau janvārī visur bija izbazūnēts par mūsu atbrīvošanu. Ārzemēs iznākošie latviešu laikraksti bija pilni aprakstiem par mūsu atlaišanu. Tā mēs saņēmām Zviedrijā iznākošo „Latvju Ziņu" 13. februāŗa numuru, kur sīki un pamatīgi bija aprakstīts, kā nōtikusi mūsu „atbrīvošana" un uz kurieni mēs bijām aizbraukuši. . Bieži lasījām laikrakstos aprakstus par mūsu dzīvi, no kuriem varēja secināt, ka atrodamies kādā atpūtas namā vai sanatorijā. Viss bija attēlots pa lielākai daļai rožainās krāsās, kuŗām nebija ne mazākās līdzības ar mūsu pelēko un smago ikdienu. Ja tas netika darīts jaunā nolūkā, tad katrā ziņā tas bija lāča pakalpojums mūsu lietai. Mēs nevarējām vien nobrīnīties, no kurienes šīs ziņas nāk, jo neviens no avīžniekiem mūs apmeklējis nebija. Ja arī kāds ļoti būtu ieradies, šaubos, vai viņš būtu pie mums ticis un mūsu dzīvi redzējis.

Beidzot tomēr pienāca ilgi gaidītā atbrīvošana. 7. martā aizbrauca pirmais 1200 vīru ešelons no trešā nodaļiņuma ar igauņiem. Aizbraucējiem izmaksājā ceļa naudu — virsniekiem 80 reichmarkas, instruktoriem un kareivjiem 40. Izsniedza arī atbrīvošanas dokumentus. Ik pārdienas bija paredzēts ešelons. Pirmajam nodaļiņumam bija jābrauc kā pēdējam. Mūsu aizbraukšana varēja notikt mēneša beigās.

Kad sākās aizbraukšana, kādu dienu pie mums ieradās sūtnis M. Valters no Briseles. Tagad viņam bija atļicis laika mūs apmeklēt... Šajās pat dienās pienāca no Ženēvas jauns sūtījums cigarešu, bet iznāca vilšanās. Kungi, kam bija teikšana, paskaidroja, ka cigaretes domātas gūstekņiem, bet tā kā mēs tiekot atbrīvoti, tad par tādiem kot atbrīvoti, tad par tādiem mūs vairs nevarot uzskatīt un cigaretes mums vairs nepienākoties. Īsi un skaidri. Pēdīgi mums atmeta pa 10 cigarešām (sūtījums bija tikpat liels kā pirmo reiz) un apsolīja katram pie iekāpšanas ešelonā izsniegt vēl 40 cigaretes. Labi, ka tā, varēja jau nedot pavisam.

Kad trešais nodaļiņums bija atbrīvots, tur sāka novietot no ASV atvestos vācu gūstekņus. Tie bija vadījuši labas dienas, bija labi uzbarojušies, kārtīgi apģērbti un katrs nesa līdzi lielu maisu ar labām lietām. Amerikā tie bija strādājuši un labi pelnījuši. Par nopelnīto naudu viņiem bija atļauts pirkt visu pēc patikas, lielos vairumos iegādājoties arī tabakas preces, šokolādi un tamlīdzīgas lietas. Viņiem bija arī paskaidrots, ka visas šīs mantas bez jebkādiem ierobežojumiem drīkst ņemt līdz. Līdz šajienei viss bija gājis labi, bet tad tos sagaidīja nepatikams pārsteigums: kontroles barakā šie cilvēki iegāja ar lieliem maisiem, kuŗus dažam bija grūti pat panest, bet baraku atstāja ar mazu sainīti rokā...

Kad vēl nepārbaudītie vācieši uzzināja par notiekošo, tie sāka sviest mantas pāri žogam otrā nodaļiņumā, lai tās saņemtu mūsu zēni un nevis angļi. Tādā kārtā mūsu nodaļiņumā zēni tika pie negaidīta un necerēta apdāvinājuma.

27. martā sākās pirmā nodaļiņuma aizbraukšana. Virsnieki bija nozīmēti pirmajā aizbraucēju ešelonā. 26. martā saņēmām atbrīvošanas dokumentus un ceļa naudu. Izbraukšana bija no rīta. Pirms tam vēl tika izdarīta

High Park — Bloor rajonā
IZĪRĒJAMA
1 istaba un virtuve
Zvanīt Toronto
RO 9-3081

Pie SIMCOE ezera Kesvikā,
20 jūdzes no Toronto,
pārdodama ļoti labā kārtībā
4 guļamistabu VASARNĪCA
ar mēbelēm, traukiem un visām ērtībām. Privāta plūdmale.
Zvaniet pēc plkst. 6 vak.
Toronto 483-8750

L.LUNSKY
OPTIKIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.

IGAUNU OPTIKIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 8-6251

ACU PĀRBAUDE. ACENU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI.
Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

Raltic
PLASTERING
Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē. Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761. Zvanīt katrā laikā Toronto

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

BALTIC MOVERS
tālr. 534-1403, Toronto

1971. GADA
VASARAS MŪZIKAS FESTIVĀLS
Toronto pilsētas padome, parku un atpūtas departaments sadarbībā ar Toronto mūziķu apvienību, ar skaņu plašu rūpniecības uzņēmumu un Toronto Daily Star fondu atbalstu priecājas paziņot sekojošās programmas:
20. — 24. JŪNIJA NEDĒĻAI
SVĒTDIEN, 20. JŪNIJĀ
2.30 p.p. High Park 411. skvadrona kapella, soliste—Helen Murray
2.30 p.p. Kew Gardens 48. kalniešu militārā kapella.
48. kalniešu dūdu un bungu kapella.
5.30 p.p. High Park Ērģeļu koncerts — Ronnie Padgett
7.30 vak. Willowvale Park Jimmy McDonald — vajetē
7.30 vak. Earlscourt Park Johnny Lombardi — varjetē
7.30 vak. Greenwood Park Dave Black Amerikas orķestris
PIRMDIEN, 21. JŪNIJĀ
8.30 vak. Ramsden Park Skvērdejas — Bob Scott ar orķ.
OTRDIEN, 22. JŪNIJĀ
8.00 vak. Allan Gardens 411. skvadrona kapella
8.30 vak. Withrow Park Skvērdejas — Bob Scott orķ.
TREŠDIEN, 23. JŪNIJĀ
12.15 p.p. Nathan Phillips Sq. Benny Louis orķestris
7.30 vak. Monarch Park Jimmy McDonald — varjetē
8.30 vak. Eglinton Park Benny Louis orķestris
8.30 vak. Riverdale Park Linda Kent — varjetē
CETURTDIEN, 24. JŪNIJĀ
8.00 vak. Nathan Phillips Sq. Johnny Lombardi — varjetē
8.00 vak. Forest Hill Memorial Park Russ Little orķ.
8.30 vak. High Park Skvērdejas — Bob Scott ar orķ.
8.30 vak. Kew Gardens Skvērdejas — Al Aylward ar orķ.

Skaistās 1000 Salās
Puscelā starp Toronto un Montrealu.
Makšķernieku paradīze.
Istabas ar pilnu pansiju.
■ VASARNĪCAS AR 2—3 GUĻAMISTABĀM ■
Laivas, motori un ūdens slēpošana.
Rakstīt K. KALNIŅĀ,
P.O. Box 192, Gananoque, Ontario, Canada
Zvanīt 382-4269, AREA CODE 613.

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250,
PIEDĀVA ZĀĻI PIRMĀ STĀVĀ (ar gaisa dzesināšanu)
DAŽĀDIEM SARĪKOJUMIEM. PIEPRASIET TELEFONISKI—
465-5225
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
OTRĀ STĀVA
ATVĒRTS BIEDRIEM UN VIESIEM NO PIRMDIENAS LĪDZ PIEKTDIENAI PLKST. 4 p.p. — 1 NO RĪTA, SESTDIENĀS NO PLKST. 12 DIENA — 1 NO RĪTA.
Dažādi dzērieni un ēdieni par mērenām cenām
Uz redzēšanos!

Pasmaidīšanai

„Ar balles kleitu, kuŗu man izgatavoja izslavētais Mandiņu modes salons, esmu ļoti neapmierināta," vīram žēlojās Dižmalas kundze. „Tā vienkārši izkroplo manu ķermeni, īstā brāķa darbs par lielu naudu!" — „Un ko tu domā tagad darīt?" ieinteresēts jautā vīrs. — „Par to taču nevar būt nekādu šaubu," pasmaida neapmierinātā. „Es šo modes salonu sīrsnīgi ieteikšu visām savām draudzenēm!"

☆

„Papuc, kādēj mīļais Dieviņš paradīzē ļevu radīja kā pašu pēdējo?" jautā mazais Viktors. — „Ja viņa būtu radīta agrāk, viņa būtu vēlējusies visu citādi..." tēvs paskaidro.

Aizceļošanas dēļ,
PĀRDODAMAS
MĒBELES, TV un mūzikas skapis
142 Jane Ave., Toronto 9.

Lielākais un labākais veikals Kanadā speciāli
EIROPIEŠU DELIKATESĒM
vislabākā kvalitāte, plaša izvēle un mērenas cenas
tip-top MEATS
delicatessen
1727 BLOOR ST. WEST
(pretim Keele pazemja stacijai)
YORKDALE SHOPPING CENTRE
FAIRVIEW MALL
(Sheppard Avenue — Don Valley Parkway)

■ Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas ■
■ attīstīšanai un kopēšanai ■
■DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 174, Ont.

KAKTIŅŠ
Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām
(mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā.
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd.,

Beidzamais laiks pieteikt vasarnīcas atvaļinājumam
skaistajā Nipissing ezerā,
Sanalulu salā
Ideāla makšķerēšana, sauļošanās, peldēšanās. Laivas. Motori.
Vasarnīcās ūdens un elektrība. Vārīšanas iespējas.
Lūdzu zvaniet nekavējoties
K. Suntažs, Toronto 489-6829

Kas - ko - kad - kur - kāpēc - kā?
Kā klūt par latviešu preses līdzstrādnieku?
Atbildes Latviešu preses biedrības izdotajā grāmatā
A. Runģis REPORTIERA ROKAS GRĀMATA $3,00
LPB biletens BRĪVAIS VĀRDS Nr. 11 $1,00
Nākamais biletena numurs iznāks jūlijā Austrālijā, pēc tam rudenī Kanadā
Pieprasiet latviešu grāmatniekiem vai:
V. Irbe, 4635 Hombouts Ave. Bronx, N.Y. 10466, tālr. 994-7017
K. Kezbers, 2727 N. Milwaukee Ave. Chicago, Ill. 60647, tālr. DI 2-2324

SPORTS

JAUNATNES UN SPORTA SVĒTKI SIDRABENĒ

DV, LNJAK un LSAK kopēji veidotā komiteja ievadīja vasaras sezonu ar tradicionāliem Jaunatnes un sporta svētkiem 5. un 6. jūnijā Sidrabenē. Svētku oficiālā atklāšana notika Sidrabenes stadionā, bet sporta sacīkstes bija jau sākušās sestdienas rītā. Augstajos karogu mastos lepni plīvoja Latvijas krāsas. Svētkus atklāja latviešu sporta dzīves vadītājs Kanadā Viktors Sališs. Oficiālo daļu pabeidza ar Latvijas himnu.

Sacīkšu un rīcības komitejas atbildīgais vadītājs LSAK un DV pārstāvis Ivars Leja bija rūpējies par jauku un raitu sarīkojumu norisi. I. Leja izteicās ļoti atzinīgi par saskaņu un lietišķo komitejas darbu, vēl jo vairāk tāpēc, ka rīcības komiteja bija veidota no trīs organizāciju locekļiem. Par sporta sacīkšu vadību gādāja LSAK. Dalībnieku skaits bija lielākais, kāds vispār bijis — pāri 200, kas divas dienas mērojās spēkiem visdažādākās sporta nozarēs. Visas sacensības bija spraigas un saistīja skatītāju interesi.

Pirmie, kā parasti, sacentās volejbolisti. Šo jaunatnes dienu volejbola sacīkšu īpatnība ir tā, ka tajās piedalās jauktās vienības — 2 sievietes un 4 vīrieši komandā. Jaukto vienību grupā bija 5 komandas: 1 jauniešu, Hmiltonas „M", Hamiltonas „Harlam" ((nosaukums veidots pēc dalībnieku vārdu pirmajiem burtiem), Toronto 1. un Toronto 2. Spēle notika pēc divu mīnusu sistemas. Pusfinālā tikās Toronto 1. ar Hamiltonas Spartas — „Harlan". Spēle bija sīva un torontiešu zaudēja ar 12:15, 15:12. un 15:17. Jāatzīmē, ka Toronto „servēja" seta bumbu, bet „leservēja" tīklā, tādā veidā atvieglinot uzvaru. Finālā tikās abas Hamiltonas vienības, kuŗas veidoja Spartas spēlētāji. Uzvarēja „M", kuŗā spēlēja M. Žulps, D. Žulps, J. Ozols, J. Vilmanis, M. Leja, I. Leja, bet zaudētājos bija A. Richtera, A. Avens, L. Moruss, H. Richters, R. Priedītis un L. Eichvalds. Rezultāts bija 11:15, 15:10 un 13:11.

Hamiltona uzvarēja jau astoto gadu pēc kārtas un uzvarētāju sastāvs ir bijis visu laiku nemainīts, atskaitot, ka vienībā šoreiz bija Vilmanis. Modris Žulps, kuŗu pazīstam kā Kanadas valsts vienības dalībnieku, izteicās, ka volejbols pieder pie tām spēlēm, kur spēlētājs savu gatavību sasniedz daudz vēlākos gados nekā citos sporta veidos. Bieži vien apdāvināti jaunās audzes volejbolisti neprot pastāvēt pret „veco gvardi" un tāpēc tieši šajā sportā ir gados vecāki sportisti. Piemēram, uzvarētāju vienības gadu caurmērs ir — 35 gadi! Vēl joprojām liekas, ka jaunajiem būs vēl daudz sviedru jālej, kamēr tie sasniegs Spartas spēlētāju gatavību volejbolā.

Pirmo reizi svētkos bija arī volejbola turnīrs jaunatnes vienībām. Piedalījās divas jaunatnes vienības no Toronto un viena vienība no Hamiltonas. Toronto 1. sastāvu veidoja galvenokārt spēlētāji, kas izcīnīja Ontario meistara godu pavasarī. Protams, 'ztrūkstot pāris pamatsastāva spēlētājiem, vienības sniegums bija patālu no agrāk redzētā un pārējās vienības sagādāja uzvarētājiem — Toronto pirmajai vienībai uztraukuma pilnus brīžus. Pirmai no sacensības bija jāizstājas Hamiltonai, kas zaudēja Toronto 2. ar 8:15 un 14:16. Toronto 1. uzvarēja Toronto 2. ar 15:13 un 15:10. Otrā tikšanās Hamiltonai ar Toronto 2. beidzās ar Toronto uzvaru — 17:15, 13:15 un 15:4. Finālā Toronto 1. uzvarēja Toronto 2. ar 15:12, 8:15 un 15:7.

Agrā pēcpusdienas stundā basketbola laukumā notika sastādītās jaunatnes komandas spēle pret jauno šāgada meistarvienību — Toronto latviešu YMCa. Šī spēle bija interesanta ro sakuma līdz beigām. Atkārtojās iepriekšējos gados redzētā aina, ka sastādītā vienība zaudē meistaram spēles beigu posmā. Spēles sākumā sastādītā vienība bija daudz centīgāka un pārņēma vadību no paša sākuma. YMCA nebija arī veiksmes ar pustāliem metieniem. Puslaika beigās sastādītā bija panākusi ievērojamu pārsvaru ar 29:18. Otrā puslaika sākumā sastādītā jau veda ar 13 punktiem, bet tad sāka veiksmīgāk spēlēt YMCA un panāca izlīdzinājumu pēdējā spēles ceturksnī. Pēdējā ceturksnī YMCA bija atmetusi flegmatisko spēles veidu un pārņēma spēles vadību. Tiesneša beigu signālam atskanot, YMCA bija uzvarējusi ar 53:48 un ieguva DV ceļojošo balvu. Jāatzīmē, ka YMCA spēlēja bez pamatsastāva spēlētāja E. Jaunzariņa.

Uzvarētājos spēlēja: I. Ķivlis — 13, V. Pālens — 12, A. Ozoliņš — 11, P. Tomass — 9, L. Tobis — 8, J. Jansons, I. Kārkliņš, J. Korbs un P. Dadzis.

Sastādītā: A. Ezers — 14, J. Lūsis — 8, U. Siksna — 5, A. Fogels — 6, I. Kopštāls — 4, R. Valdmanis — 4, R. Taube — 3, V. Lagzdiņš — 2, V. Ozols — 2, A. Lazdiņš.

Vērojot spēli, ir jāpriecājas par jauko spēlētāju materiālu. Sastādītā vienībā izcilus spēks bija straujais Ezers, tāpat atzīstami labi bija Kopštāls, Siksna un Fogels. Ļoti uzņēmīgs bija Lūsis. Ja arī daudzārt sastādītās garie vīri nespēja gūt punktus no grozu apakšas, tad par to jāpateicas YMCA centīgai aizsardzībai; sevišķi Pālens un Tomass aplasīja no dēļa atlēkušās bumbas.

Meistarvienības saspēle balstās galvenokārt uz Pālena un Ozoliņa. Vienības uzvara rādīja, ka vienlīdzīgā sacensībā uzvaru dažkārt izšķir apstākļi — kā spēlētājs pazīst spēlētāju. Iztrūkstot Jaunzariņam, šoreiz YMCA laida laukumā Tobi, kas atestēja sevi kā techniski veiklu un talantīgu spēlētāju. Abām vienībām, spēlējot šogad pirmo reizi brīvā dabā, trūka precīzitātes iemetienos, galvenokārt, ja metiens bija patālāk no groza.

Šaušanas sacīkstēs bija 56 dalībnieki. A klasē (15 līdz 19 g. v.) uzvarēja J. Rudzroga, 2. vietā — Sandra Ķipe, 2. — A. Šmits.

B klasē — (12 — 15 g. v.) uzvarēja H. Rudzroga, sekoja J. Jansons un V. Krauklis.

C klasē — pirmais G. Ruņģis, 2. P. Lapiņš un 3. G. Lapiņš.

Kamēr sportisti sacentās sporta laukumos, nometnes zālē bija pulcējušies jaunie šachisti, skaitā 13. Sacīkstes šachā bija vienībām un individuāli. Vienību sacensībā piedalījās Hamiltonas un Toronto jaunatne, 4 spēlētāji vienībā. Uzvarēja Toronto ar 4:0.

Individuālās sacensības notika divās klasēs. Pirmā klasē bija 4 spēlētāji, vecums līdz 13 gadiem. Pirmo vietu šinī grupā ieguva Ivars Melnbārdis ar 3 punktiem, T. Lielbārdis ar 1½ punktiem ieguva otro vietu. Trešais T. Siksna, ceturtais — E. Miska.

Otrā klasē (no 14 gadiem) uzvarēja J. Ondrichs ar 6 punktiem, otrais E. Dzelme ar 5 punktiem, trešais E. Caune — 4 p., ceturto un piekto vietu dalīja M. Kārkliņš un R. Kopa ar 2 punktiem, bet sesto un septīto vietu — V. Cers ar J. Jansonu ar iegūtu 1 punktu.

Šacha sacīkstes vadīja V. Brasliņš, A. Amoliņš un A. Pone. Rīkotāji bija rūpējušies par bagātīgu balvu birumu.

Svētdienas sacensības ievadīja mācītāja Ā. Čopa vadīts dievkalpojums Sidrabenes brīvdabas baznīcā.

Uguns kura programmā dziedātājas un dziedātāji gitaru pavadībā ar pašu sacerētiem tekstiem apdziedāja sabiedriskās un jaunatnes dzīves notikumus. Humoristisku skeču rādīja Latviešu sporta padomes prezidija priekšsēdis R. Bulte ar LSAK valdes priekšsēdi V. Sališu, izmantojot tautas pasakas motīvu.

Sestdienas vakarā dejas laukumā notika balle. Lielais sarīkojums izdevās lieliski un no jauna rādīja, cik labi ir, ka latvieši ir pašiem savs sporta stadions. Lai sagādātu līdzekļus sporta rīku iegādei, tika izlozēta gleznotāja Treimaņa glezna, kuŗu laimēja lozes 22. numura īpašnieks.

Ž. Zentiņš.

☆

Ticības mācības stundā mācītājs bērniem jautā: „Ar ko Ādamu paradīzē sodīja par izdarīto grēku?" — „Viņam nācās ievu apreceēt!" atbild Jānītis.

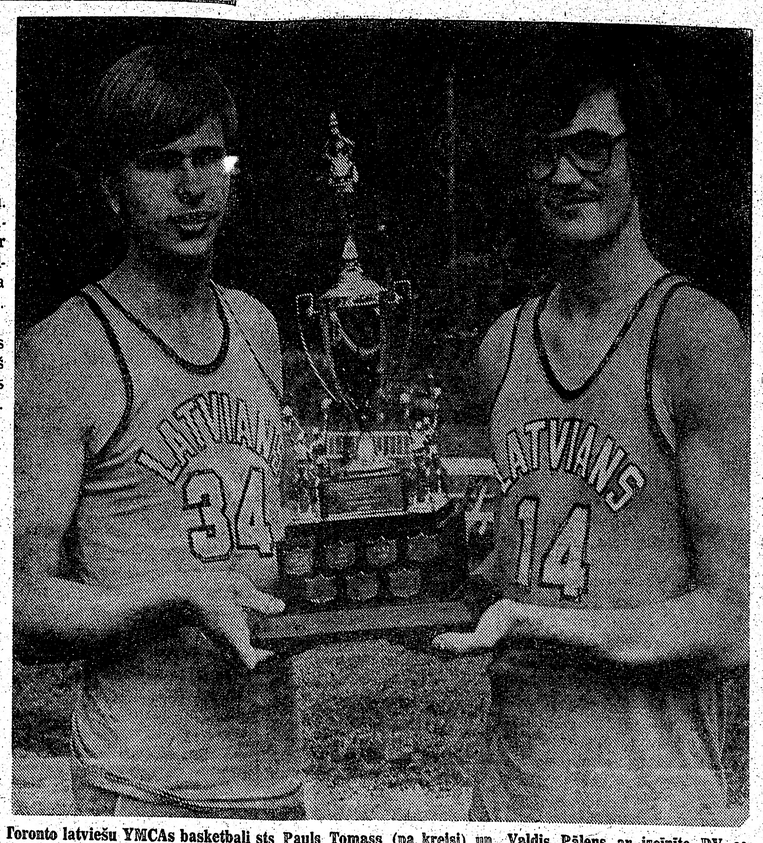

Toronto latviešu YMCAs basketbali sts Pauls Tomass (pa kreisi) un Valdis Pālens ar izcīnīto DV ceļojošo balvu sporta svētkos Sidrabenē. Foto: Al. Kalniņš

Toronto pilsētas 1971. nekustamu īpašumu nodokļi

Saskaņā ar pašvaldību un vērtējumu likumu un Toronto pilsētas 132-71 un 133-71, noteikumiem noteikti nekustamu īpašumu nodokļi 1971. gadam. Atskaitot jau starplaikā aplēsto, atlikums nokārtojams sekojoši:

VISIEM	Ceturtā nom.	Piektā nom. Sestā nom.
IECIRKŅIEM:	30. jūnijā	1. septembrī— 13. oktobrī

Nekustamu īpašumu nodokļu lēses izsūtītas 17. jūnijā vai pirms tam.

Nodokļu maksātājiem, kas vēl nav saņēmuši nodokļu lēses pēc minētā datuma, nekavējoties iesniedzams pieprasījums Information Counter, pirmā stāvā, pilsētas valdē vai nu personīgi, vai zvanot 367-7115 vai adresējot vēstuli Tax Collector, City Hall, Toronto.

NODOKĻU MAKSĀJUMI: Nodokļi kārtojami pilnā apmērā jebkurā bankā pilsētā vienīgi pirms vai noteiktajā laikā. (Bankas par to ņem mazu samaksu.).

Čeki vai naudas pārvedumi rakstāmi: City Treasurer un sūtāmi pilsētas valdei.

Biroja darba laiks: no plkst. 8.30 rītā līdz 4.30 pēcp., no pirmdienas līdz piektdienai.

W. M. CAMPBELL,
pilsētas kasieris

AKTUĀLAIS KANADĀ

☆ Sākot ar nākamā gada 1. janvāri, Kanadā būs noliegta cigarešu reklāmēšana. Saskaņā ar veselības ministrijas iesniegto noteikumu projektu uz katras cigarešu kārbiņas jābūt atzīmei par darvas un nikotīna saturu, kā arī brīdinājuma uzrakstam. Noteikumu neievērošanas gadījumā cigarešu firmām paredzēts sods līdz 100.000 dol. vai 5 gadi cietumā. Federālā valdība arī noteiks pieļaujamo darvas un nikotīna daudzumu cigaretēs. Aizliegts reklāmēt cigaretes televīzijā, radio, „ar iespiesto vārdu" vai ar kuponiem un prēmijān. Diemžēl, likumprojektā minētas vienīgi cigaretes un cigarešu tabaka, bet nav definētas cigāru un pīpju tabakas, tātad — atkal likums ar trūkumu jeb kanadiešu vārdiem runājot, „ar caurumiem".

☆ Gadskārtējā valsts mēroga pārbaudē statistikas birojs Otavā konstatējis, ka pēdējos 7 gados ievērojami samazinājies vīriešu cigarešu smēķētāju skaits, kamēr sievietes palikušas kurlas pret visiem brīdinājumiem un meiteņu - padsmitnieču smēķētāju skaits pat vairojies. Pieņēmies arī 15 — 19 gadīgo jauneklju smēķētāju skaits.

☆ Kaut gan Toronto šogad raugas pretim ap 150.000 jauniešu „invāzijai", līdz šim apzinātas tikai ap 470 gultas vietas viņu uzņemšanai. Atsevišķās mītnes, kā YMCA u. c., kopš maija beigām ik nakti ir pārpildītas un noraida no 20 — 50 pārnakšņot gribētāju. Vienīgi YWCAs mītnē piedāvājums pārsniedzis pieprasījumu, jo meiteņu vairums celo ar puišiem un nevēlas no tiem šķirties, bet YMCA pārnakšņošana tikai sievietēm.

☆ Kanadas festivala dziedoņu koris nule atgriezies no pirmās turnejas Eiropā, apmierināts par lieliskajiem panākumiem, kas tālu pārsnieguši cerēto. Parīzē kora sniegums uzņemts kā Kanadas nozīmīgākais kultūrālais sniegums daudzos gados. Arī citās pilsētās atskanējusi izbrīna, ka Kanadā radies tik izcils koris. Festivala dziedoņi koncertējuši Francijā, Anglijā, Vācijā, Austrijā un Jugoslavijā.

—ns

Vai Kanada ievirzās padomju iespaida sfairā?

Tā jautā Toronto izdotais igauņu nedēļas laikraksts „Meie Elu" (Mūsu Dzīve) savā 21. n-ra ievadrakstā kuŗa tulkojumu sniedzam mūsu lasītājiem.

Ir viegli parakstīt draudzības paktus ar Pad. savienību. Turēt šādus paktus tomēr, kā pieredze rāda, ir neiespējami. Vai arī tas ir iespējams tikai tad, kad parakstītāja sociālpolitiskā sistēma kļūst paklausīga Maskavas orientācijai. Visi līdz šim Maskavas parakstītie līgumi ir kalpojuši vienam mērķim — maskēt tālāku agresiju. Ja Kanadas valdība Otavā domā, ka tā ir izņēmums un spēs Maskavu atturēt, tad cilvēki kas šim uzskatam piekrīt, ir paši valdības locekļi.

Pasaulei ir pieredze, ka līgumiem, ko paraksta ar Pad. savienību, nav pat papīra vērtības. Pad. savienība ir vienmēr izrādījusies par neuzticamu, viltīgu, agresīvu un diktātorisku partneri, kam līgumi ir tikai, lai segtu tālāku agresiju.

Saskaņā ar ministru prezidenta interviju Maskavā, draudzīgu attieksmju nodibināšana starp Kanadu un Pad. savienību kalpos kā līdzsvars ASV dominācijai pasaulē un sevišķi Kanadā. Aiz vispārējiem līguma vārdiem ir apslēptas daudzas rīcības, kuŗas ir neiespējami pārredzēt jau tagad. Bet pat savstarpējie valdību apmeklējumi, zinātnes un kultūras izmaiņa, padomju piedāvājums izbūvēt Alaskas cauruļu līniju, sagādās mums iespēju redzēt krievu barus uz Kanadas zemes ļoti tuvā nākotnē.

Ko tas nozīmē Kanadai? To mēs varam secināt no tā, kas notiek Ēģiptē, kur padomju speciālisti un techniķi iebrauca izbūvēt Ašvana aizprostu, un pēdējos gados ieradās arī militārie padomdevēji. Tā rezultātā Ēģipte tagad kļuvusi daļēji Pad. savienības satelits un apkārtējās arabu valstis ir nokļuvušas padomju iespaidā.

Draudzības līguma parakstīšana ar Maskavu sniedz mums skaidru ainu par daudz diskutēto, bet maz zināmo Kanadas valdības ārpolitikas virzienu nākotnē. Diplomātisko attieksmju nodibināšana ar sarkano Ķīnu bija pirmais pierādījums, ka Kanada meklē sakarus ar komūnistiskajām valstīm. Šis jaunais draudzības līgums faktiski norāda, ka tagadējā valdība, nezināmu iemeslu dēļ, simpatizē Maskavai. Ministru prezidents ir atklājis, ka aiz viņa šajā politikā stāv arī tagadēja Kanadas valdība ar vēlēšanos neitralizēt ASV domināciju. Praktiskā termiņā tas nozīmē atvilkšanos no agrākā demokratiskā bloka, kur ietilpst arī ASV. Šādas politiskās līnijas attīstība Kanadā ir satraucoša un vieš briesmas, tā rada nedrošības sajūtu un apslāpē saimniecisko augšanu. Tas biedina brīvo pasaules daļu iepretī Kanadai un rada ekstrēmus sarežģījumus pašiem kanadiešiem. Par spīti faktam, ka mēs šeit esam nobažījušies par kardinālām maiņām politiskā virzienā, kas dziļi ievaino Kanadas sociālo struktūru un dzīves veidu, pilsoņi un parlaments nav informēti par valdības lēmumu iepriekšējā jautājumā.

Mēs ticam, ka demokratiskai valdībai nav tiesības izdarīt šādu 180 gradu politisku pagriezienu bez parlamenta un tautas piekrišanas. Šajā instancē kļūst skaidrs, ka valdība ir pieņēmusi autokratisku un diktātorisku varu.

Ministru prezidenta paskaidrojums, ka iepriekšminētais līgums nekavēs Kanadu pildīt tās agrākos līgumus, ir maznozīmīgs un ir uzskatāms vairāk kā dekorācija kādai neglītai lietai. Kanadas līgums ar Maskavu nav nekas vairāk kā plaisa brīvās pasaules nostājā pret komūnismu. Vēl tiešāk, tas iznīcina Ziemeļamerikas stiprumu un pašaizsardzību un ir līdzīgs Čemberlēna paklanīšanās Hitleram Minchenē, kas iedrošināja Hitleru Eiropas agresijai.

Kanadas iekšējā politikā tas nozīmē roku sasaistīšanu par labu Pad. savienības ideoloģiskai agresijai, tas ir arī ierosinājums revolūcionāro kustību attīstīšanai līdzīgi FLQ (Kvebekas atbrīvošanas fronte). Acīm redzot, ja pastāvēs draudzīgas attieksmes ar komūnisma tēvzemi, cīņa pret piekto kolonnu pašu zemē ievērojami vājinās Kanadas stiprumu.

Tādēļ cerams, ka līguma ratificēšanas jautājums radīs daudzas diskusijas parlamentā un iespējams, arī daudzi liberāļu partijas locekļi balsos pret to, tā izveidojoties nepieciešamai opozicijai. Šī opozicija tomēr nenāks Kanadā neaicināta. Vispirms nepieciešama jautājuma pilnīga noskaidrošana, secina igauņu laikraksts.

Anglija ceļā uz Eiropas koptirgu

Anglijas ministru prezidents Hīts deklarēja savu lēmumu par Anglijas iestāšanos Eiropas koptirgū pēc tam, kad valstī pieauga nemiers, ka varētu celties pārtikas cenas. Valsts vadošie arodbiedrību pārstāvji uzbrūk valdībai par pievienošanos Eiropas salmnieciskam blokam, kas būtu „kolosāla kļūda". Ministru prezidents Hīts sacīja, ka nākamās pāudzes bargi nosodītu, ja tagadējo izdevību Anglijas uzņemšanai koptirgū palaistu garām. Anglijas sarunvedis Džefrijs Ripons devās uz koptirgus ministru sanāksmi Luksemburgā, kur runās par dažiem svarīgiem punktiem koptirgus jautājumā, kas ietver Jaunzēlandes eksportu uz Angliju, Britu kopvalsts cukura eksporta jautājumu un angļu mārciņas lomu Eiropas savienībā, kā arī angļu financiālās kontribūcijas koptirgum.

Debates par un pret koptirgu sašķēlušas angļus un visā valstī notiek masu sanāksmes. Koptirgus jautājumā sašķēlusies arī strādnieku partija, lai gan tās oficiālā nostāja koptirgum visumā labvēliga, „ja iegūtu labus nosacījumus". Strādnieku arodbiedrību savienības kongresa ģenerālsekretārs Viktors Fēzers kritizēja tagadējos iestāšanās noteikumus, paredzot, ka celsies inflācija un tirdzniecība var sākt grīļoties. Kad Hīts cīnījās par iekļūšanu Eiropas koptirgū, bet Degolls to noraidīja, tad visa angļu sabiedrība bija noskaņota par iestāšanos. Tagad Hītam angļi par to būs jāpārliecina. Franči, pēc Anglijas ministru prezidenta Hīta tikšanās ar Francijas prezidentu Pompidū, apsolīja, ka Anglija varēs iestāties Eiropas koptirgū, jo Francijas veto, ko uzlika bijušais prezidents, nelaikis Degolls, ir atcelts.

Līdz ar Anglijas uzņemšanu Eiropas koptirgū, pavērsies ceļš arī Dānijai, Norvēģijai un Īrijai. Kā Pompidū lēmuma maiņas iemeslu min pieaugošo Rietumvācijas saimniecisko varu, kas pierādījās dolara krizes dienās. Pieņem, ka Rietumvācija varētu izsaukt saimniecisku līdzsvara sašķobīšanos Eiropā un Pompidū un Hīta aliansēs uzdevums ir to novērst.

Choleras sērga apdraud Indiju

Choleras epidēmija, kas nogalinājusi ap 8000 Austrumpakistānas bēgļus Indijā, izplatījusies tālāk Kalkutā, Indijas galvaspilsētā ar 7,5 milj. iedzīvotājiem. Pēc divu nedēļu cīņas ierobežot sērgu bēgļu nometnēs, ārsti ziņoja par 300 choleras gadījumiem Kalkutā. Ārsti brīdināja, ja slimību nevarēs ierobežot un tā pārņems pilsētu, tad Indijai jābaidās par visjaunāko choleras sērgu tagadējā modernajā laikā. Ap 4 milj. austrumpakistāniešu jau iebēguši Indijā un katru dienu ierodas vēl ap 100.000 Daudz nāvs gadījumu nav vēl apzināti. Bēgļi stāsta par slepkavībām savā dzimtenē. Tie mirst ceļa malās un rīsu laukos, nepārtraukti šķērsojot robežu.

Daudz valstu palīdzība ir jau ceļā, bet baidās, ka tā var būt par vēlu. Kanada ir ziedojusi vairāk kā 1 milj. dolaru palīdzībai un nosūtījusi 20.000 pošu pret jauno epidēmiju — visus Toronto universitātes Connaught laboratorijas krājumus. ASV valdība bēgļu palīdzībai ziedoja 2,5 milj. dol. un solīja palīdzību vēl kāpināt. Anglija, Austrālija un Pasaules veselības organizācija sniegusi savu medicīnisko palīdzību.

Indijas ministru prezidente Indira Gandija apraksta asinsizliešanu Austrumpakistānā kā apkaunojošu varmācības piemēru visā cilvēces vēsturē. „Kad terrora dēļ 4 milj. cilvēku ir spiesti bēgt no savas dzimtenes un mājām, tad, acīm redzot, to nevar vairs uzskatīt par Pakistānas iekšējo lietu," sacīja Gandija.

Pilsoņu karš Austrumpakistānā iesākās 25. martā, kad Rietumpakistānas valdības karaspēks, lai salauztu nemiera kustību, ienāca Austrumpakistānā, kas šķirta ar 1000 jūdžu plašo Indijas territoriju.

Indijas karavīri drudžaini strādā, lai ierobežotu apgabalus gar Austrumpakistānu. Kāds ceļš, tikai 60 jūdzes no Kalkutas, noklāts ar mirušiem choleras upuriem. Kāds atvaļināts armijas virsnieks, bēgļu nometnes priekšnieks priekšpilsētā, brīdināja, ka steidzīgi jāierīko sanitārās labierīcības, citādi cholera pārņems nometni un izplatīsies pilsētā kā meža ugunsgrēks.

Kosigins piedāvā draudzīgas attieksmes

Pad. savienības ministru prezidents Kosigins 2000 klausītāju klātienē Bolšoi teātrī apstiprināja Pad. savienības gatavību sākt sarunas par attieksmju uzlabošanu ar ASV, bet tai pašā laikā arī brīdināja, ka amerikāņu politika Vidējos austrumos un Eiropā kaitējot abu varu attieksmēm un ka šīs attieksmes nevar neietekmēt ASV „barbarisms Indoķīnā". Kosigins minēja, ka Pad. savienība un ASV nedrīkstot būt divas virsvaras, kas meklējot pasaules hegemoniju un noraidīja, kā jaunas pretpadomju mēles melšot, ka krievi tādi varētu būt. Lai gan Kosigins nepieminēja Ķīnu vārdā, sava stundu garajā runā viņš atsaucās uz sarkanās Ķīnas apsūdzību, ka Maskava un Vašingtona grib valdīt pasauli. Kosigins izteicās, ka Pad. savienības gatavība sākt sarunas par militāro spēku samazināšanu Centrāleiropā ir jauns, svarīgs ierosinājums un deklarēja: „Mēs esam gatavi šādam spēku samazinājumam, ja NATO valstis tiešām uzrāda nopietnu pieeju uzdevuma atrisināšanai."

ASV aizsardzības ministrs Rodžers sacija reportieriem, ka vadjadzējis paiet trīs gadiem, lai krievi sāktu sarunas par karaspēka samazināšanu, ko ASV un NATO pirmās bija ierosinājušas jau 1968. gadā. Līdz šim NATO ir klusējusi par Eiropas drošības konferences sasaukšanu vairāk nekā Maskavai tas paliktos, un rietumos ir bijuši atkārtoti ierosinājumi, ka uzmanīga sagatavošanās ir nepieciešama pirms aicina uz konferenci. Vidējo austrumu jautājumā Kosigins apsūdzēja Izraēlas vadītājus, kuŗu dēļ neskmējoties politiskais nokārtojums un solījās turpināt atbalstu arabiem.

Padomju ministru prezidents arī mudināja, ka bez kavēšanās jāgādā, lai 1 miljons Austrumpakistānas pilsoņu kara bēgļu varētu atgriezties dzimtenē. Kosigins saticies Maskavā ar Indijas ārlietu ministru Singu un pieminēja 1966. gada Taškentas deklarāciju, ar kuŗu izbeidza Indijas-Pakistānas cīņas dēļ Kašmiras. Padomju valdības galva brīdināja, ka pusmiljons maskaviešu var zaudēt darbu sakarā ar jaunās piecgades produkciju, bet piebilda, ka viņiem sagādās citu darbu.